ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Шаҳар ижтимоий-сиёсий газетаси

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 120 (8.855) ◆ 1996 йил ◆ 9 октябрь, чоршанба ◆ Сотувда эркин нархда

Иқтисод ва ҳаёт

БУЮРТМАЛАР КЎПАЙМОҚДА

Шаҳримизнинг Мирзо Улуғбек туманида жойлашган 1-Тошкент тажриба-экспериментал механика заводи бир неча йилдан бери қурилиш ва автохўжаликларга минорали ва автокранлар ишлаб чиқариш билан шуғулланади.

Бу ерда кейинги вақтларда фаолиятни янада ривожлантириш сари дадил қадамлар қўйилмоқда. Муассаса, ташкилотлардан тушаётган буюртмаларга кўра, металлдан ясаладиган буюмларни ҳам ишлаб чиқарилмоқда. Темир эшиклар, ромлар, панжара ва икки табақали кенг дарбозалар шулар жумласидандир.

Айни чоғда корхона «Чорсу» меҳмонхонаси орқасида қад кўтараётган катта спорт комплекси учун темирдан ишланган махсус деворлар тайёрлаб, ўрнатмоқда. Ҳозир асосий куч ўша ишларга сафарбар этилган. Корхонада катта тажриба йиғган устоз ишчи ва хизматчилар иш маромини сира бўшаштирмай, топшириқларни ортиғи билан бажармоқдалар. Бу ерда ишчиларга, мутахассисларга ишбай ҳақ тўланади.

Ҳозир ишчи-мутахассисларга имтиёз сифатида уларнинг тушликлари бепул қилинди. Ҳар ойда мукофот пуллари бериладиган бўлди. Бундан ташқари ёрдамчи хўжаликда етиштириладиган помидор, бодринг, бақлажон ва шунга ўхшаш сабзавотлар ҳисобидан ходимлар эҳтиёжлари қондирилмоқда. Ишчи-хизматчиларни уйдан олиб келиш, ишхонадан уйга элтиб қўйиш каби юмушлар учун автотранспорт ҳам ажратилган. Булардан ташқари корхонада кичик корхона, ижара пудратидаги цехлар ҳам барпо этилган.

Бу тадбирлар ишлаб чиқаришда самарадорликни таъминлаяпти. Корхона тасарруфида болалар боғчаси, оромгоҳи мавжудлиги ҳам ишчи-мутахассисларнинг ҳалол ва сидқидилдан ишлашларига, унумдорлик ошишига шароит яратмоқда.

Зоҳид ТОИРОВ.

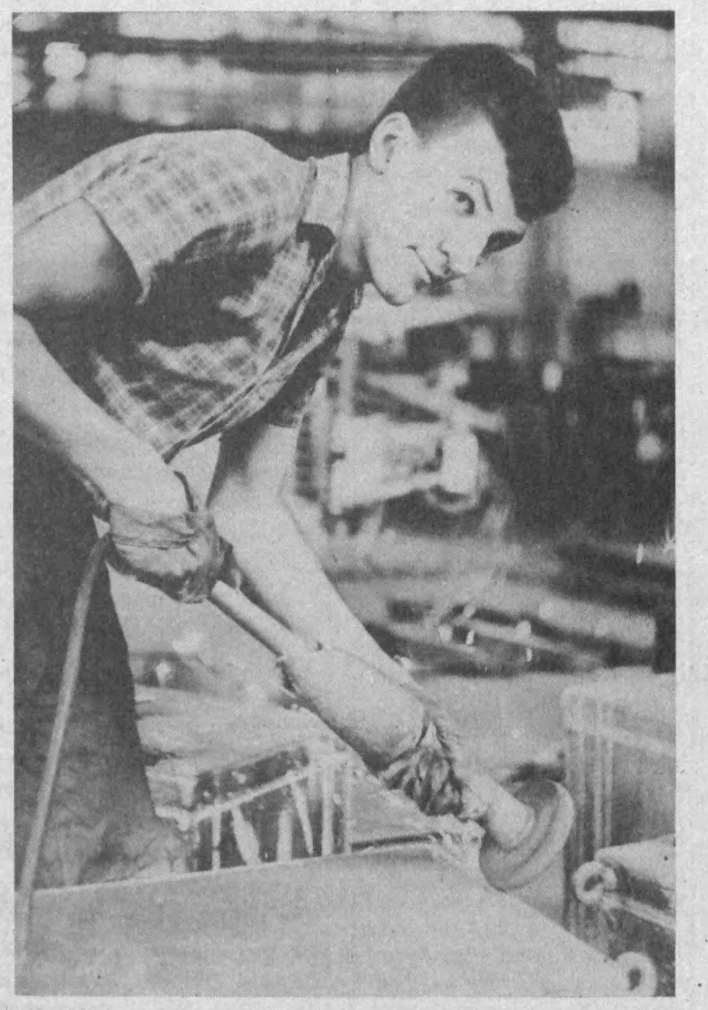

«Подъёмник» ҳиссадорлик жамиятида халқ истеъмоли буюмлари ишлаб чиқариш борасида кўплаб ишлар амалга оширилмоқда. Бу ерда буюртма асосида ҳам ишлар бажарилаётир.

СУРАТДА (ўнгда) илғор ишчи Виталий Селезнев.

***

Чапдаги суратда енгил металл конструкциялари заводи ишчиларидан уста Геннадий Яковенко ва бригадир Виктор Лисаковлар тасвирланган. Улар бозорларнинг томи учун махсус тайёрланган мосламаларни назоратдан ўтказишмоқда. Шаҳримиздаги янги қурилган барча бозорларга мана шундай маҳсулотларни шу корхона ишлаб чиқариб, ўз вақтида таъминлашга муваффақ бўлишди.

Рашид Галиев олган суратлар.

НАШР ИШЛАРИ ОСОНЛАШМОҚДА

Компьютер тизимида ишлаш ноширликда ҳам қўл келяпти. Шу боисдан «Нур» нашриёти яқиндан бошлаб худди шундай усулда иш юрита бошлади.

— Компьютерлар ўрнатилганда кейин, энг аввало шовқиндан ҳоли бўлдик, — дейди нашриёт директори Абдуқаҳҳор Ўктамов. — Босмахона ишлари, айниқса Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат институти мутасаддиларининг ўқув қўлланма учун топширган ишлари жуда бежирим ва қисқа вақт ичида китоб ҳолида чиқариб берилди. Институт қошида бўлиб ўтган халқаро конференция муносабати билан дастлабки компьютердаги ишимиз «Буюк ипак йўли. Табиий ипакни ишлаб чиқариш ва қайта ишлашнинг илмий асослари» мавзусидаги конференция материаллари 250 дона илмий қўлланма тариқасида ўзбек, рус, инглиз тилларида чоп этилди. Профессоримиз М. Муҳамедовнинг «Буюк ипак йўли» номли брошюрасидан ҳам қўлланма тариқасида 160 дона чиқардик. Шунингдек, Ўзбекистон Олий ва махсус ўрта таълим вазирлиги буюртмаси асосида «Ўзбекистон: 5 йил демократия асосида ва бозор ислоҳотлари йўлидан» номли брошюра ҳам чоп этиш учун тахт қилиб қўйилди. Бу буюртмадан 8 минг дона чиқариб берамиз. Ноширлик ишларининг барчаси компьютер ёрдамида бажарилмоқда.

Гулзода АБДУЛЛАЕВА.

Шаҳар йўловчи транспортида

ХИЗМАТНИ ЯХШИЛАШ МАҚСАДИДА

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Тошкент шаҳри аҳолисига йўловчи ташиш транспорти хизмати кўрсатишни тубдан яхшилаш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қароридан сўнг пойтахтимиз автокорхоналарида хизмат маданиятини ошириш, жамоат транспорти қатновини яхшилаш юзасидан бир қанча ишлар амалга оширилмоқда.

Жумладан, 3-автобус саройида ҳар куни 150 та автобус 23 йўналиш бўйича эл хизматига чиқади. Автосаройга 14 та янги «Мерседес» автобуслари олинган бўлиб, ҳозир бу ерда уларни таъмирлаш марказини очиш ҳаракатлари кетмоқда. Энг муҳими шундаки, бу ерда шаҳарда биринчи бўлиб электрон касса аппаратлари жорий этилиб, касса-чек тизими фаолият кўрсатмоқда. Автокорхонада «Фотон» акционерлик ишлаб чиқариш бирлашмасининг касса аппаратлари ўрнатилиб ходимлар ҳам шу корхонада ўқитилиб, иш бошлаганлар.

«Тошшаҳарйўловчитранс» давлат уюшмаси ташаббуси билан 3-автосаройда ўтказган кенгайтирилган йиғилишда ҳам пойтахтдаги барча йўловчилар ташиш корхоналарини чипта тизимига ўтказиш, кондуктор билан таъминлаш, касса аппаратларини жорий этиш бўйича қилинаётган ишлар, компьютерлаштириш, электрон кассалар тизимини тадбиқ этиш юзасидан жойлардаги тажрибалар тўғрисида гап борди. Шаҳар йўловчи транспорти корхоналари раҳбарлари 3-автосаройда қилинаётган ишларга юқори баҳо беришди.

Ҳозир шаҳримиздаги автокорхоналар учун хориждан рулонли билет чиқариш анжомлари сотиб олинди. Аҳолига хизмат кўрсатишни янада яхшилаш мақсадида эса жорий йил охиригача яна 100 та «Лаз», 65 та «Мерседес» автобуслари, кўплаб «Шкода», «Зил» троллейбуслари олинади.

Даврон НУРМУҲАМЕДОВ.

БУГУНГИ КУН НАФАСИ

МАМЛАКАТИМИЗДА

❑ Тошкентда 7 октябрь куни Пахта бўйича халқаро консультатив қўмитанинг 55-ялпи мажлиси иш бошлади. Унинг расмий очилиш маросимида Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов нутқ сўзлади. Анжуман ўз ишини давом эттирмоқда.

❑ Андижон вилоятининг Марҳамат тумани пахтакорлари республикада биринчи бўлиб давлат буюртмасини бажардилар. Қабул пунктларига 18,5 минг тонна пахта етказиб берилди, ҳозиргача ҳар гектар майдондан ўртача 27,5 центнердан ҳосил йиғиштириб олинди.

❑ Индонезия савдо-саноат палатаси раиси, «Бакри групп» компанияси раиси Абуризол Бакри бошчилигидаги делегация аъзолари кеча Бош вазир ўринбосарлари Комилжон Раҳимов ва Виктор Чжен билан учрашиб, меҳмонхоналар хизмати, алоқа тармоқларини ривожлантириш, телефон кабеллари, чиқиндилардан турли материаллар ишлаб чиқариш борасида ҳамкорлик қилиш билан боғлиқ масалаларни муҳокама қилдилар.

❑ Кеча Президент ҳузуридаги Давлат ва жамият қурилиши академиясида Европа Иттифоқининг ТАСИС дастури билан ҳамкорликда «Ўзбекистон Республикаси шароитига мос келадиган номарказлаштириш» мавзуида тўрт кунлик халқаро семинар иш бошлади.

❑ Тожикистоннинг Тошкентдаги элчихонасида бўлиб ўтган матбуот конференциясида Россиядаги айрим оммавий ахборот воситаларининг Ўзбекистон — Тожикистон муносабатларига рахна солувчи чиқишларига Тожикистон ҳукуматининг муносабати баён қилинди. Хусусан элчи Тожиддин Мардонов Россиянинг баъзи газеталарида эълон қилинган мақолаларни мамлакатларимиз ўртасидаги дўстона муносабатлар ва қардош халқларимиз азалий биродарлигига рахна солиш мақсадида тўқиб чиқарилган бўҳтон, деб баҳолади.

❑ Ўзбекистонда НАТОнинг «Тинчлик йўлида шериклик» дастури доирасида Ўзбекистон билан АҚШ ҳарбий-хизматчиларининг «Ультрабаланс—96» ҳарбий-тактик машқлари бўлиб ўтди.

❑ Пойтахтнинг Ҳамза туманида «ЎзДЭУавто» автомобилларини сотиш ва уларга техник хизмат кўрсатиш шохобчаси очилди.

❑ Самарқандда 64 хонали шашка бўйича учинчи жаҳон биринчилиги бошланди.

ҲАМДЎСТЛИКДА

❑ Яқинда Арманистонда президент сайловларида мағлубиятга учраган Вазген Манукян мамлакат конституциявий судига бу сайловлар якунини қайта кўриб чиқиш талаби билан мурожаат қилди.

❑ Грузияга БМТ Бош котибининг махсус вакили Бруннер келди. У Грузия президенти Э. Шеварднадзе ва Абхазия президенти В. Ардзинба билан учрашади.

❑ Белоруссия президенти Александр Лукашенко мамлакат парламенти билан муросага келишга тайёрлиги тўғрисида баёнот берди. Шу мақсадда у парламентга ўзининг янги таклифларини тақдим этиш ниятида.

ХОРИЖДА

❑ АҚШда 15 ноябрда бўладиган президент сайловлари якунловчи босқичга кирди. Анъанага кўра давлат раҳбари лавозимига номзодлар — ҳозирги президент Билл Клинтон ва унинг рақиби, республикачилар етакчиси Боб Доул телемусоҳаба ўтказдилар. Билл Клинтон ўзининг маъмурияти тўрт йиллик фаолияти давомида мамлакатда 10,5 миллион янги иш жойи ташкил этгани, давлат бюджети камомадини илк бор 60 фоизга камайтиргани аввал моддий ёрдам олаётган 2 миллион киши ишлай бошлагани, полициячилар сони 100 минг нафарга кўпайганлигини айтиб, кузатувчилар фикрича, бу телемусоҳабада рақибидан анча устунлигини яна бир бор намойиш этди.

❑ Қозоғистон Бош вазири А. Кажигелдин Чехияда расмий ташриф билан бўлиб, бу мамлакат билан савдо-иқтисодий ҳамкорлик тўғрисида бир нечта битимларни имзолади.

❑ Хитой XX аср охиригача космик фазога асосан мудофаа мақсадларида яна 20 та Ернинг сунъий йўлдошини чиқаришни мўлжалламоқда.

❑ Шимолий Ирландияда яна бомбалар портлай бошлади. Буюк Британия қуролли кучларининг бу ердаги қароргоҳида иккита бомба портлаши оқибатида 30 дан кўпроқ киши жароҳат олди.

«Камолот» ташкилотларида

ШОГИРДЛАР УСТОЗЛАРНИ ҚУТЛАДИ

«Камолот» жамғармаси Яккасарой тумани бўлимида тумандаги ўрта мактаблар билан кенг қамровли ҳамкорлик қилиш яхши анъанага айланган. Кўплаб мактабларда жамғарма ҳомийлигида очилган турли тўгараклар мунтазам ишлаб турибди. Тўгарак раҳбарларига маош ва бошқа зарур ҳаражатлар «Камолот» ҳисобидан тўланади. Шунингдек, ёшлар жамғармаси устоз-муаллимларнинг ҳам заҳматли меҳнатларини муносиб тақдирлаб, улар учун турли маданий, дам олиш тадбирларини уюштиришга катта эътибор бермоқда. Яқинда туман мактабларининг бир гуруҳ муаллимлари «Самарқанд» кафесига таклиф этилиб, севимли устозларга қизиқарли маданий дастур намойиш этилди. Маориф ходимлари бир пиёла чой устида буюк соҳибқирон бобомиз Амир Темур ҳаёти, у обод этган Самарқандда яратилган маданий-маърифий муҳит ҳақида қизғин суҳбат уюштирдилар. Тарихимизга оид қизиқарли топишмоқ-ўйинлар ҳам устозларга янада хуш кайфият бахш этди.

— Меҳмонларни «Самарқанд» кафесига чорлашимизнинг сабабларидан бири — бу ерда ишланган гўзал миллий безак ва нақшлар, яратилган шинам муҳит ҳам «темурнома» суҳбатларига кўпроқ «турткн» беради, — дейди «Камолот» жамғармаси Яккасарой тумани бўлимининг раиси Мавлуда Раимжонова. — Устозлар даврасида ўтган бундай маърифий суҳбатлар руҳи тезда синфларга — ўқувчилар қалбига кўчиши шубҳасиз.

Беҳзод ЭГАМОВ.

Ўзбекистонда Германия маданияти кунлари

БАЙРАМГА ЖЎР БЎЛДИ

Европа ҳамда бутун жаҳонда бой маданий ва маънавий мероси билан юксак обрўга эга бўлган Германиянинг Ўзбекистонда биринчи бор ўтказаётган маданияти кунлари ривожланган давлатларнинг мустақил республикамизга эътиборлари янада ортаётганидан далолат беради. Ҳафталикдан мусиқа, театр, кино санъати, адабиёт, немис шарқшунослиги, жамиятшунослик масалалари ва турли кўргазмалар кенг ўрин олган.

Ушбу тадбир доирасида Жаҳон тиллари университети немис филологияси факультетида Германия Федератив Республикасининг бирдамлик кунига бағишланган кеча бўлиб ўтди.

Кечада факультет ўқитувчилари ва талабалари сўзга чиқдилар. Факультет декани Шавкат Каримов немис халқининг бу байрами ҳақида гапирди.

Германияда таҳсил олиб келган талабалар ўз таассуротларини талабалар ва ўқитувчилар билан ўртоқлашдилар.

Тўйчи РЎЗИБОЕВ.

НЕМИС ФИЛЬМЛАРИ НАМОЙИШИ

Ўзбекистонда Германия маданияти кунлари доирасида Киночилар уйида энг сара немис фильмларининг намойиши бошланди. Шу муносабат билан бўлиб ўтган йиғилишда «Ўзбеккино» давлат акционерлик компаниясининг раиси Темурмалик Юнусов Германия Федератив республикаси киносининг ўзига хос хусусиятлари, унинг таниқли намояндалари хусусида сўзлади. Германиянинг Ўзбекистондаги элчихонасининг маданият масалалари бўйича референти жаноб Шимандель немис киноси намойиши ўзбек томошабинларига Германия маданияти билан янада яқинроқ танишиш имконини беришини алоҳида таъкидлади.

Йиғилганлар XIX-асрдаги Германия ҳаётининг муҳим нуқталари ҳақида ҳикоя қилувчи «Каспер Хаузер» фильмини мароқ билан томоша қилишгач, ушбу лента режиссёри Петр Зеер иштирокида қизиқарли мунозара бўлиб ўтди.

Германия маданияти кунлари доирасида Киночилар уйида яна тўрт немис фильмлари намойиш этилади.

Дилмурод ИСМОИЛОВ.

Ўқув масканларида

ИСТЕЪДОД РАҒБАТИ

Тошкент индустриал-педагогика техникумида талабаларга касб маҳорати сирларини чуқур ўргатиш мақсадида турли клублар ва спорт тўгараклари фаолияти кенг йўлга қўйилган.

— Ёшлик, талабалик йиллари кишида спорт ва санъат билан шуғулланиш, янгиликларни тезда ўрганишга чанқоқ давр бўлади, — дейди техникум директори, тарих фанлари номзоди, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими Эргаш Ғофуржонов. — Ана шу вақтда бўлажак мутахассислар ўзларининг севимли машғулотлари билан шуғулланишлари учун зарур шароитлар яратилса, янги истеъдод қирралари очилиши, ёки ҳеч бўлмаганда танлаган касб-ҳунарларини пухта эгаллашлари учун мустаҳкам замин бўлиши шубҳасиз. Шу мақсадда бир қанча клуб ва тўгаракларни зарур жиҳозлар билан таъминлаб, талабалар ихтиёрига бердик. Масалан, бўлажак чеварлар учун «Юлдузлар» деб номланган модалар театри ишлаб турибди. Бу ерда улар ўз соҳаларидаги энг илғор янгиликлар билан танишишлари, ўзлари яратган янги либосларни намойиш этиб, ҳатто тикувчилик фабрикалари билан шартномалар ҳам тузишлари мумкин. Кўргазмага тез-тез шаҳардаги корхоналарнинг мутахассислари таклиф этиладилар. Шунингдек, ёш мусаввирлар кўргазмаси, компьютер хонаси, бадиий санъаткорлик тўгараклари ҳам талабаларнинг севимли машғулот масканлари ҳисобланади. Спорт билан шуғулланиш учун ўқув юртида кенг имкониятлар мавжуд. «Алпомиш», «Амир Темур», «Паҳлавон» клублари, кураш ва бокс заллари ишлаб турибди. Шунингдек, техникумда пойтахт ўқув юртлари ичида биринчи бўлиб республика фавқулодда вазиятлар вазирлиги тасарруфидаги махсус бўлинма тузилган. Ушбу бўлинма аъзолари бўлган талабалар ҳарбий хизматга пухта тайёрланиш билан бирга қўриқлаш хизмати, жамоат тартибини сақлаш каби тадбирларда ҳам қатнашадилар.

Бахтиёр ҲАЙДАРОВ.

ИЖОДИЙ МУЛОҚОТ

Ҳамза номли академик драма театрида ўқув юртлари муаллимлари, олимлар ва зиёлиларнинг санъаткорлар билан ижодий учрашуви бўлиб ўтди.

Ўзбекистон халқ артистлари Зикир Муҳаммаджонов, Ғани Аъзамов, Турғун Хонтўраев, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артистлар Пўлат Носиров, Малика Иброҳимова ва бошқа санъаткорлар спектаклардан ва саҳна асарлардан парчалар, буюк алломаларимиз ижод намуналаридан ижро этишди. Ватан, дўстлик, зиёлиларнинг жамият ҳаётидаги мавқеи ҳақидаги фалсафий мушоҳадалар, ижодий мулоқот йиғилганларда чуқур таассурот қолдирди.

Ҳасан АБДУНАЗАРОВ.

Халқаро анжуман

БУЮК ИПАК ЙЎЛИ АНЪАНАЛАРИ

Республика Фан ва техника давлат қўмитаси, Ўзбекистон Олий ва махсус ўрта таълим вазирлиги, «Ўзенгилсаноат» уюшмаси, Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат институти ректорати ҳамкорликда улуғ аждодимиз, соҳибқирон ва маърифатпарвар Амир Темур таваллудининг 660 йиллигига бағишлаб «Буюк ипак йўли»: табиий ипак технологиясининг илмий асослари» мавзуида халқаро илмий-техникавий конференциясини ўтказдилар. Анжуманда фақат ипак технологиясини муҳокама қилиш билан чекланмай, ҳозирги замон тўқимачилик, енгил ва пахта тозалаш саноати технологияси муаммолари ҳам кенг муҳокама қилинди.

Анжуманда ўндан ортиқ хорижий мамлакатлардан вакиллар қатнашди. Унинг ялпи мажлисида Ўзбекистон енгил саноат уюшмаси раисининг ўринбосари У. Акбаров «Мустақил Ўзбекистон тўқимачилик ва енгил саноатининг ҳозирги аҳволи, унинг ривожланиш истиқболлари», Япониядаги «Канэбо Синк—Элеганс» фирмасининг президенти Тацуо Ямадзаки «Япон ипакчилиги ва саноатининг тарихи», шу фирманинг директори Сукесиге Арата «Япония ипакчилик саноатининг технологиясини чет элларга бериш масалалари», турк олими Энер Нариман «Экологик муҳит ва экотекстиль ишлаб чиқаришнинг афзалликлари», Швейцариядан «Зульцер Рюти» фирмаси экспорт бўлимининг бошлиғи Эрнест Фрай «Зульцер Рюти» фирмасининг янги тўқувчилик дастгоҳлари», Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат институтининг ректори, профессор Ҳ. Алимова «Табиий ипакни қайта ишлашнинг чиқиндисиз технологияси», Иваново тўқимачилик академиясининг проректори В. В. Эрюкин «Россия тўқимачилик саноатининг ҳозирги аҳволи ва уни ривожлантириш истиқболи» ҳақида қизиқарли, асосли, мулоҳазаларга бой, мавжуд аҳволни чуқур таҳлил қилган маърузаларида ҳозирги замон ипакчилик технологиясини ривожлантиришга доир муаммоларни қўйдилар. Шунинг билан бирга ялпи мажлисда «Буюк ипак йўли»нинг тарихдаги ўрни, уни ҳозирги кунда ўрганишнинг аҳамияти кўрсатиб берилди.

Анжуманнинг 3 та шўъбага бўлинган мажлисларида 160 дан ортиқ маърузалар тингланди. Шундан 20 дан ортиғи хорижий мамлакатлардан келган олимлар, турли фирмаларнинг раҳбарлари ва тўқимачилик технологиясини янгилаш устида иш олиб бораётган мутахассисларнинг маърузалари эди.

Шўъба йиғилишларида Ўзбекистонда ипак технологиясининг муҳим масалалари бўлган тут дарахтлари навлари, ипак қурти ва унинг тухумини яхшилаш, ипак қурти ва тут дарахти касалликларининг олдини олиш, Ўзбекистоннинг пиллакашлик фабрикалари ва ипак газламалари ишлаб чиқарувчи корхоналарига янги технологияни киритиш диққат марказида бўлди.

Айниқса жаҳон бозорига рақобатбардош табиий ипак маҳсулотлари билан чиқиш, ипак маҳсулотларининг турини кўпайтириш, республикада чиқиндисиз технология яратиш малакаларига катта эътибор берилди. Шунингдек, анжуманда Ўзбекистон енгил саноатининг тўқувчилик, тикувчилик фабрикаларида янги технология жорий қилиш масалалари, бу соҳада Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат институтининг олимлари олиб бораётган ишлар акс эттирилди.

Конференциянинг тўқимачилик хом ашёсини дастлабки ишлаш шўъбасида пахта тозалаш заводларининг технологиясига доир кўпгина қизиқарли маърузалар тингланди. Шу билан бирга «Буюк ипак йўли»нинг тарихи, соҳибқирон Амир Темур ва темурийлар даврида маданият ва маърифат ривожлантирилиши масалалари ҳақида гап борди.

Халқаро анжуманда ҳозирги замон ипак технологияси, тўқимачилик, енгил саноат ва пахта тозалаш саноати технологиясини ривожлантиришга доир тавсиялар ишлаб чиқилди.

Жамолиддин АКБАРОВ,

Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат институтининг проректори, техника фанлари доктори, профессор.

Нашриёт тухфалари

ТАРИХИЙ-МАЪРИФИЙ АСАРЛАР

Пойтахтимизда кенг кўламда фаолият юритаётган ижарадаги Тошкент матбаа-ишлаб чиқариш комбинати жамоаси ҳам буюк бобомиз соҳибқирон Амир Темурнинг таваллуд кунига 660 йил тўлиши муносабати билан муносиб совғалар тайёрлади.

Шу хусусда комбинат директорининг ишлаб чиқариш бўйича ўринбосари Рихсивой Мусаев қуйидагиларни гапириб берди.

— Ўтган йиллар мобайнида ҳам соҳибқиронимиз Амир Темур ҳақида бир қатор тарихий-маърифий, бадиий-публицистик асарлар босилиб чиқиб, дунё юзини кўришида ҳиссадор бўлганмиз. — Аммо биз бу ишлар билан қониқиш ҳосил қилганимиз йўқ. Айни пайтда ҳам ана шундай асарларни чоп этишдан, халқимизга туҳфа қилишдан чарчаётганимиз йўқ. Баъзан иш кунларини бироз чўзиш, қўшимча ишлаш ҳисобига режаларимизни муддатидан илгари бажаришга эришаяпмиз. Яқинда босмахонамизда чоп этилган «Ёзувчи» нашриёти буюртмасига кўра, Дадабоевнинг «Амир Темур», А. Қаюмовнинг «Амир Темур қиссалари», Ғафур Ғулом нашриёти буюртмасига кўра, Қодировнинг «Темур ва темурийлар», Л. Кереннинг «Темур тузуклари» каби сара асарлар ўз мухлисларига, ўқувчиларига етиб борган бўлса ажаб эмас. Таваллуд кунлари арафасида эса, «Ўзбекистон» нашриёти буюртмасига кўра, Шомийнинг «Зафарнома», Сатторийнинг «Амир Темур севган юрт» асарлари чоп этилиб, китобхонлар оммасига туҳфа қилиниши кўзда тутилган. Булардан ташқари ҳар хил корхона, муассаса ва ташкилотларнинг буюртмаларига кўра, соҳибқирон номи, сурати туширилган ранг-баранг иш папкалари, буклетлар, таклифнома ва тақвимлар чоп этилмоқда.

БИРИНЧИЛАРДАН БЎЛИБ

Чўлпон нашриёти ҳақиқатдан ҳам биринчилардан бўлиб Амир Темур ҳақида ёзилган қўлёзмалар, чет элларда босилган китоблар ва шунга ўхшаш маълумотлар йиғишга киришиб, соҳибқироннинг ҳаёти ва сабоқлари ҳақида янги-янги асарлар чоп этишни бошлаб юборди.

— Амир Темур шахсига боғлиқ илк асарлар дастлаб бизнинг ташаббусларимиз билан китоб ҳолида босилиб, дунё юзини кўрди, китобхонга бор ҳақиқатни аён этди, — дейди нашриётнинг бош муҳаррири ўринбосари Аъзам Ўктам. — «Темурнома» (Салоҳиддин Тошкандий қаламига мансуб), «Бобурнома», рус тилида нашр этилган «Уложение Тимура» асарлари билан мухлисларимизни мамнун этгандик. Бу китоблар жуда кўп нусхаларда босилиб, халқимизнинг кўнгил мулкига мулк қўша олганимиздан шубҳамиз йўқ. Амир Темурнинг 660 йиллик тантанаси арафасида яна бир асарни китобхонлар ҳукмига ҳавола қилмоқчимиз. Бу асар туркиялик ёзувчи Исмоил Аканинг қаламига мансуб бўлиб, «Буюк Темур давлати» деб номланган. Ҳадемай, мазкур китоб ўз мухлисларига эга бўлади.

Латиф ЗАМОН.

Бозор тадбиркорликни талаб этади

ХОРИЖЛИКЛАР БИЛАН ШЕРИКЛИКДА

Тошкент қишлоқ хўжалиги машинасозлиги корхонаси сўнгги пайтда фақат пахта териш техникасини тайёрлашдан ўзга чора тополмай қолди. Бунинг асосий сабаби хом ашё камчилиги эди. Бунақа ҳол давом этаверса, «Тошқишлоқмаш» энг яхши ишчи кадрларини йўқотиши, шунинг билан биргаликда кўпчилик буюртмачиларидан ажралиб қолиши мумкин эди.

Бир сўз билан айтганда, жамоа олдида тадбиркор ва ишбилармонлик билан иш юритиб, янги турдаги жаҳон андозаларига мос маҳсулотларни ишлаб чиқариш вазифаси кўндаланг бўлди. Ахир ҳозирги замон қишлоқ хўжалиги нафақат пахта териш машиналарига, балки ҳар хил турдаги, жумладан дон ўриб, янчадиган техникага ҳам муҳтож-ку. Дала меҳнаткашларининг меҳнатини енгиллатмоқ учун эса мана шундай янги машиналарни кўпроқ ишлаб чиқариш керак эди.

Корхона бугун худди шу йўлдан бормоқда. Шу мақсадда чет эл фирмалари билан алоқа кучайтирилди. Биринчи бўлиб Американинг «Кейс интернейшнл» компанияси билан ҳамкорлик қилишга киришилди. Узоқ йиллардан бери бу компания юқори унумли машинасозлик маҳсулотларини ишлаб чиқариш билан шуғулланиб келади. Шу ҳамкорлик самараси туфайли америкаликлар томонидан етказиб берилган бутловчи қисмлардан корхона ишчилари бошоқли ўсимликларни ўриб-йиғиб олишда ишлатиладиган бир неча машина йиғдилар.

Корхона жамоаси исроиллик машинасозлик фирмаси билан ҳам ҳамкорликни йўлга қўйди. Ҳозир улар иштирокида энг замонавий пахта териш машиналарининг янги моделини яратиш устида изланиш олиб борилялти. Уларни ишлаб чиқариш учун зарур бўлган асосий бутловчи қисм ва механизмларни етказиб беришни Исроил томони ўз зиммасига олмоқда. Қолган қисмларни эса тошкентлик машинасозларнинг ўзлари тайёрлашади.

Корхона яна бир нечта фирмалар билан алоқа боғлаш истагида.

Маҳмуд ОРИПОВ.

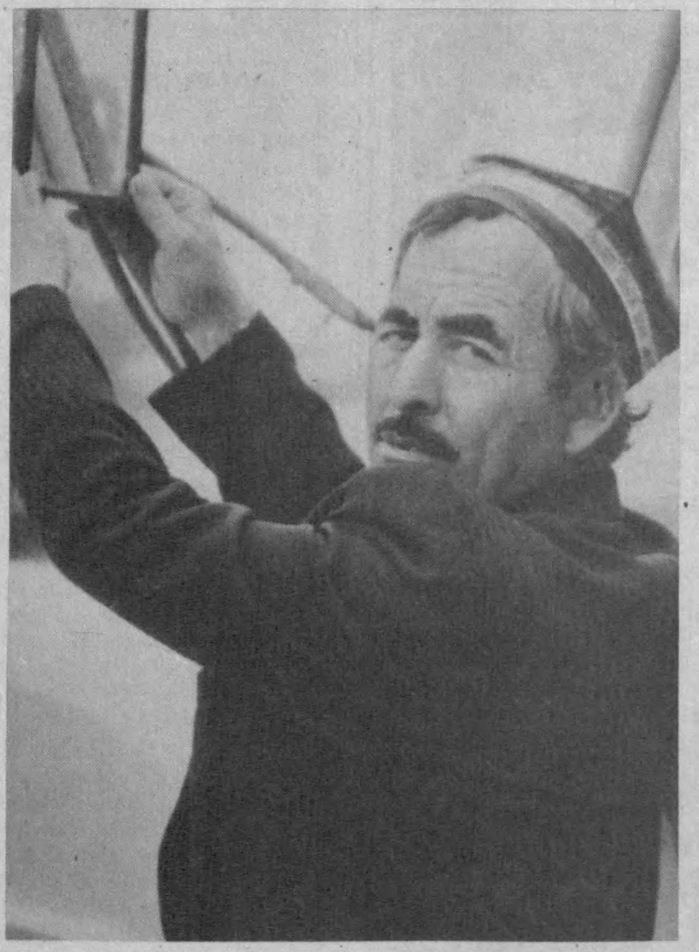

Ёз ўтиб, куз келган бўлишига қарамай сувсозлар аҳолини ичимлик суви билан таъминлаш мақсадида сув тармоқларини таъмирлаб, назоратдан ўтказиб туришади. Айниқса бу борада Чилонзор тумани сувсозларининг меҳнати самаралидир. Улар шу кунгача Ш. Ғуломов ва 3-Чархкамолон маҳалласида 300 метрдан ортиқ жойга қайта қувур ётқизишди. Эндиликда бу маҳалладагилар ичимлик суви муаммосидан бирмунча холи бўлдилар.

СУРАТЛАРДА: сув тармоқларини таъмирлаш корхонаси ҳайдовчиси Акмал Акрамов (чапда); ўнгда эса навбатчи бригада сув тармоқларини назоратдан ўтказмоқда.

Рустам Шарипов олган суратлар.

Инсон омилига эътибор

МАХСУС МУҲОФАЗА ВОСИТАЛАРИ

Республика меҳнатни муҳофаза қилиш илмий-тадқиқот институти бир неча йилдан бери инсон саломатлигига зарарли, келажакда касб касалликларини келтириб чиқариши мумкин бўлган шароитларда меҳнат қилаётган жамоалар муҳофазалари билан шуғулланади.

— Инсон — яратувчи, бунёдкор, — дейди институт директори Билол Юнусов. — Шундай экан, унинг иш жойларида зарур шароит ва қулайликлар яратиш энг муҳим вазифамизга айланган. Хусусан корхоналарда ишловчи ишчи-хизматчиларни коржома ва ҳимоя воситалари билан таъминлаш устида изланмоқдамиз. Афсуски, ходимлар иш шароитига ҳамма жойда ҳам жиддий эътибор берилмайди. Улар бу масалада намуна олса бўладиган корхоналаримиз бор. Хусусан, «ЎзБАТ», «ЎзДЭУавто» каби қўшма корхоналарда шундай тартиб бор: Ишчи ёки хизматчи коржомасиз ёки ҳимоя воситасисиз меҳнат қилса, биринчи марта огоҳлантирилади. Иккинчи сафар ҳам бу ҳол такрорланса, сўзсиз ишдан бўшатилади. Чунки иш берувчи, яъни корхона эгаси билан ишга ёлланувчи ўртасида тузилган шартномага кўра, ходимнинг саломатлиги учун жавобгарлик кўзда тутилган. Бунда кўрилган зарар ҳам иш берувчи томонидан тўланади. Демак, ишчи-хизматчининг юқорида айтилган тартибга риоя этмагани иш берувчига жуда қимматга тушиши мумкин. Афсуски, аввалги, ҳозир ҳали кўп жойда сақланиб қолган тартиб бўйича ишчи-хизматчининг касаллик варақаси, умуман унинг саломатлигини тиклаш билан боғлиқ харажатлар давлат томонидан тўланади. Хусусий корхоналарда эса инсон саломатлигига етказилган зарар иш берувчи томонидан қопланади. Шунинг учун ҳам ортиқча сарф-харажатга тушишни истамаган иш берувчи ходимлари учун коржомалар ва ҳимоя воситалари сотиб олиш ёки уларни ўзи тайёрлаб бериш чорасини кўради. Ривожланган мамлакатларда ҳар бир корхонанинг махсус цехлари бўлиб, у ерда ишчи-хизматчиларга коржома ва ҳимоя воситалари ишлаб чиқарилади. Уларнинг сифати учун биздаги каби меҳнатни муҳофаза қилиш илмий-тадқиқот институтларида сертификатлар берилади.

— Айрим тадбиркорлар ҳам ана шундай коржома ва ҳимоя воситалари ишлаб чиқаришни йўлга қўйишмоқда. Буларга қандай муносабатдасиз?!

— Тадбиркорлар биладики, бундай воситаларга талаб бор. Шунинг учун ҳам улар мўмай фойда олиш ниятида бунга қўл урмоқдалар. Улар бу яратаётган маҳсулотлари инсон саломатлигига ярайдими, йўқми аниқлаб, тасдиқлатиб олишлари зарур. Яъни сертификатга эга бўлишлари лозим. Буни сира ёддан чиқариб бўлмайди.

— Айтишларича, институт қошида ҳам айрим коржома ва ҳимоя воситалари тайёрланар экан.

— Ҳа, кичик корхона тузганмиз. Унда талаб ва эҳтиёжлар бўйича коржома, каска, респиратор ва шунга ўхшаш ҳимоя воситалари ишлаб чиқармоқчимиз.

— Хусусан, сизларда нималар ишлаб чиқарилади?

— 10 турдаги коржомалар, яъни, курткалар, костюмлар, халатлар, фартуклар ва ҳоказолар. Бир турдаги каскалар. Фақат ранглари ҳар хил: директорларники оқ, ишчи-хизматчиларники сариқ ва бошқа рангларда. Қўлқоплар, респираторлар (чанг ютгичлар), қулоққа тутилувчи шовқиндан муҳофаза этиш воситалари. Биз ходимларга махсус оёқ кийимлари яратиш устида ҳам изланмоқдамиз. Айтмоқчи, ҳар бир яратаётган маҳсулотимиз илмий жиҳатдан асосланган ҳамда жаҳон андозалари даражасида. Жумладан, шовқиндан ҳимоя қилувчи воситаларимиз — финляндиялик, каскаларимиз — америкалик мутахассислар яратганидан кам эмас. Махсус кўзойнакларимиз ҳам АҚШ модели асосида яратилган. Умуман, ҳар бир маҳсулотнинг сертификати бор.

Мана бир мисол. Коржома, яъни махсус кийим қоида бўйича ярми пахтадан, ярми синтетикадан тайёрланиши керак. Бу — пахта инсон саломатлиги учун фойдалиги, синтетика эса кийим пишиқ бўлиши учун ишлатилади. Ҳар бир маҳсулотимизнинг бир йиллик кафолати бор. Ҳозир корхоналар ҳавосини тозаловчи фильтрлар ҳам яратаяпмиз. Бу маҳсулотларнинг айримлари «Реле-Автоматика» заводи билан ҳамкорликда яратилаяпти.

Зоир ТУРСУНОВ суҳбатлашди.

Ислоҳотлар йўлидан

ЎЗИМИЗДАГИ ХОМ АШЁЛАРДАН

Илгари марказга бўйсунган «Лола» атторлик фабрикаси мустақиллик шарофати билан фирмага айлантирилди. Бу ислоҳотларнинг биринчи босқичи эди. Лекин хўжалик алоқалари узилиб қолгач, хом ашё келтиришда узилишлар рўй бера бошлади. Ана шунда четдан келтириладиган маҳсулотларни ўз мамлакатимиздан излашга киришилди. Излаган ҳақиқатан ҳам имкон топар экан. Мана яқиндан бери Андижондан техник спирт, Фарғонадан карбитли каинха олина бошланди. Лекин бу ҳали жуда кам, чунки атторлик буюмларини тайёрлаш учун ўнлаб моддалар керак. Масалан, биргина одеколон тайёрлаш учун 14 хил модда талаб этилади.

— Шунинг учун ўзимизда фаолият кўрсатаётган «Зуҳра» фирмаси томонидан диёримизда ўсадиган турли ўсимликлардан олинаётган эфир мойларини ишлатиш устида ҳам бош қотирилмоқда, — дейди «Лола» фирмаси бош муҳандиси Ҳусанбой Толипов. — Шу кунларда фирма конвейеридан сочга кимёвий ишлов бериш препарати, келин-куёвлар учун унча қиммат бўлмаган кичик-кичик ҳажмдаги атирлар, лаб бўёғи, хина каби атторлик буюмлари тушмоқда. Тиш ювиш пастаси ишлаб чиқарилиш арафасида.

Фирма яқинда хинали шампунга патент олди. Янги тиш ювиш воситалари — беодент ва лезодентлар ишлаб чиқарила бошланди. Мазкур атторлик маҳсулотлари биологик актив моддаларга бой бўлиб, тишнинг кариесга чалиниши олди олинади. Буларнинг барчасини фирманинг мутахассислари яратдилар.

Ҳозир «Лола» Югославия фирмаси билан ҳамкорликда яқин ўртада янги атторлик буюмини чиқаришга тайёргарлик кўрмоқда. Келгуси йили эса яна беш хил янги турдаги маҳсулот ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш режалаштириб қўйилган.

Баҳодир МАҲМУДОВ.

Ижтимоий ҳимоя — амалда

ШАРОИТЛАР МУҲАЙЁ

«Алгоритм» заводи акционерлик жамияти касаба уюшмаси корхона ишчи-хизматчиларини ижтимоий муҳофаза қилишни яхши йўлга қўйган. Айниқса, Чимёнда жойлашган болаларнинг севимли масканига айланган «Эльбрус» оромгоҳи қишин-ёзин дам олувчилар билан гавжум бўлади. Оромгоҳ ҳам рисоладагидек жиҳозланган. Жумладан, болалар ётоқларида телевизорлар бор. «Зангори экран»да кабель телевидениеси ҳамда параболик антенна орқали қизиқарли кўрсатувлар кўриш мумкин. Булардан ташқари ўзаро тузилган шартномаларга мувофиқ республика оперетта, Ёш томошабинлар театрларининг ажойиб-ғаройиб спектакллари қўйилади. Кутубхона, қироатхонада қизиқарли адабиётлар билан танишишади, фотоҳаваскорликка ўхшаш 37 турдаги тўгаракларда қизиқарли нарсалар билан шуғулланиш мумкин. Спорт иншоотлари эса ҳамиша дам олувчилар билан гавжум.

— Оромгоҳимиз ёзда болалар учун, бошқа вақтларда катталар учун очиқ бўлади, — дейди касаба уюшма раиси Йўлчибой Раҳимжонов. — Бу йилги ёзги мавсумда жами 3081 нафар ўғил-қизни қабул қилдик. Анъанамизга кўра, спорт бўйича кўзда тутилган қатор мусобақаларимизни ҳам кўнгилдагидек ўтказишга муваффақ бўлдик. Бу 3-спартакиадада футбол, волейбол ҳамда енгил атлетика бўйича ўйинлар бўлиб ўтди. Унда Қозоғистоннинг икки — «Темиртау — 1», «Темиртау — 2» гуруҳи, Фарғонанинг «Фарғона», Тошкентнинг эса «Темирйўлчи» ва «ДЮСШ — 6» гуруҳлари ҳам таклиф қилинди. Биздан «Алгоритм» гуруҳи иштирок этди. 14 ёшли болалар ўртасида ўтказилган волейбол мусобақасида «Алгоритм» биринчи ўринни, «Темиртау — 1» иккинчи ўринни, «Фарғона» учинчи ўринни олишди. Қозоғистонлик ва фарғоналик волейболчилар 8 кун оромгоҳимизда ҳам дам олиб кетишди. Келаси йили оромгоҳнинг 10 йиллигига катта спорт мусобақалари ўтказмоқчимиз.

— Йўлчибой ака, оромгоҳ учун маблағлар корхона томонидан ажратиладими?

— «Алгоритм» заводи акционерлик жамияти зарур ҳолларда ёрдамини аямайди. Бу йил корхонамизда ишлаб чиқарилган иккита нон ёпиш печларини совға қилишди. Бу печлар ёрдамида дам олувчиларнинг иссиқ бўрсилдоқ нон ва нон маҳсулотларига бўлган талабларини қондирди. Биз барча сарф-харажатлар учун ўзимиз пул топамиз. Яъни оромгоҳга дам олиш йўлланмаларидан тушган маблағдан. Бир неча йилдан бери «Ўзбекқишлоқмаш», «Сигнал», «Кимёқишлоқмаш», «Ўзиккиламчихомашё», «Ўзмаишийкимё», «Радиоэлектроаппаратура» акционерлик жамиятлари ҳамда «Совпластитал» қўшма корхоналарининг касаба уюшмалари билан ҳамкорликда ишлаймиз. Уларнинг дам олувчи ишчи-хизматчилари бизнинг оромгоҳда ҳордиқ чиқаришади.

Оромгоҳдаги йўриқчилар билан бамаслаҳат ҳар хил спорт мусобақаларини ўтказиб турамиз. Бу йил спорт анжомларидан муаммо бўлмади. Кунига бадантарбия машғулотлари 9 нафар мутахассис шифокоримиз дам олувчиларнинг соғлиғини доим назорат қилиб туради. Оталиғимизда «Аловуддин» болалар вокал гуруҳи бор. Улар ҳар кунимизни байрам қилиб юборишади. Бу йилги спорт мусобақаларимизнинг очилиши ва ёпилишида таниқли санъаткорлар Козим Қаюмов, Кумуш Раззоқова, Равшан Номозовлар ҳам иштирок этиб, даврамизга файз бағишлашди.

Зиёд ТОЛИПОВ.

Соғлом авлод учун

КАМҚОНЛИЛАР УЧУН «ДАРМОНДОРИ»

Халқимиз она билан болани гул билан лолага бежиз ўхшатмаган. Лоладек яшнаб турувчи фарзанд дунёга келиши учун аввало онанинг ҳомиладорлик вақтида дармондориларга бой таомлар билан овқатланиши, ўз вақтида дам олиши, ташқи муҳит таъсиридан, айниқса, асабийлашишдан сақланиши керак.

Тадқиқотлар эса кўпчилик организм учун зарур темир моддаси етишмовчилиги натижасида камқонлик касаллигига дучор бўлишаётганини кўрсатмоқда. Бунинг оқибатида бола нимжон, касалванд туғилиши мумкин. Камқонликни даволашга тавсия этиладиган дори-дармонлар Украина, Венгрия, Югославия, Германия каби хорижий мамлакатларда ишлаб чиқарилади. Буларни эса сотиб олишга ҳамманинг ҳам қурби етавермайди. Бу муаммолар 2-Тошкент давлат тиббиёт институти ассистенти Лола Жўраевага тинчлик бермай қўйди. У талабаларга «Акушерлик ва гинекология» фанидан сабоқ берар экан, бўш пайтларида хасталикнинг олдини олишга мўлжалланган препарат яратиш устида бош қотира бошлади. Институт «Акушерлик ва гинекология» кафедрасининг мудири, профессор Юлдуз Жабборова раҳбарлигида камқонликка учраган ҳомиладор аёлларни махсус озиқ-овқатлар билан даволаш ва касалликнинг олдини олиш устида илмий изланишлар олиб борди.

Ўрни келганда шуни айтиш кераки, республикамизда хасталиклар бўйича озиқ-овқат маҳсулотлари тайёрлаш йўлга қўйилган. Масалан, қандли диабет хасталигига чалинган беморлар махсус нон, печенье, қанд истеъмол қилишяпти. Бу борада орттирилган тажрибаларга асосланиб ҳомиладор аёллар учун ҳам дори-дармон ўрнини маълум миқдорда боса оладиган озиқ-овқатлар яратиш устида муайян ишлар олиб борилялти.

Лола Жўраева ўз изланишларини касалликни келтириб чиқарадиган манбаларни ўрганишдан бошлади. Бунинг учун аёллар маслаҳатхонаси, шаҳримиздаги 5-туғруқхонадаги ҳомиладор аёллар патологияси бўлимидаги беморларнинг касаллик варақаларини синчиклаб ўрганди, уларнинг ўзи билан бир неча бор суҳбатлашди. Йиллар мобайнида турли аёллар организмидаги жараёнларни мунтазам кузатиб борди. Организмдаги ўзгаришларга бўлган таъсир кучи, қондаги моддаларнинг босқичма-босқич ўзгаришларини ҳисобга олиб бориш натижасида камқонлик арафасида турган ҳомиладор аёллар гомеостазиянинг кўрсаткичлари, яъни оқсил, ёғ, углевод, микроэлемент ва дармондорилар истеъмол қилинганни билан бевосита боғлиқлигини аниқлади. Бу эса ўз-ўзидан озиқ-овқат таркибини бойитиш кераклигини билдиради. Буни инобатга олган олима биринчи нав ундан фойдаланишга қарор қилди. Чунки олий навли ун тегирмонда ишланаётганда ундаги барча фойдали элементлар пўчоғи билан чиқиб кетаркан. Иккинчи нав ун ҳам тўғри келмади. Ниҳоят кўп саъй-ҳаракатлардан сўнг махсус печенье технологияси яратилди. Унинг таркибига буғдой пўчоғининг махсус ишланмаси ва баъзи фойдали дармондориларнинг қўшилмаси киради. Дастлаб, тажриба учун печеньелар шаҳримиздаги 1-нон маҳсулотлари заводида тайёрланиб беморларга берилди. У «Бардамлик» печеньеси деб номланди.

Бу печеньени камқонликка дучор бўлган ҳомиладор аёллар истеъмол қилганларидан кейин, уларнинг қон таркиби текширилганда, ижобий таъсир кўрсатганлиги аниқланди. Шу билан бирга, артериал гипотония, гестозлар, муддатига етмаган туғруқ, туғруқ кучларининг сустлиги каби асоратлар анча камайди. Лекин, Лолахон бу муваффақият билан қаноатланмади. Уй, илмий текшириш тажрибахонаси ва камқонликка учраган ҳомиладор аёллар ўртасида мунтазам қатнаш ўз самарасини берди. Ниҳоят, «Дармондори» номли қуруқ экстрат ишлаб чиқаришга эришди. Бу дорининг ҳам асосий таркиби буғдой пўчоғининг майдаланган таркиби бўлиб, унга қўшилган қўшимча компонентлар эса аёл организми учун безарар бўлиб, синовдан жуда яхши ўтди. Унинг яна бир томони бўлиб, бу доридан ҳомиладор аёллар билан биргаликда камқувватли қариялар ҳамда нимжон болалар ҳам қабул қилишлари мумкин.

Дония ЗОКИРОВА.

«КАМОЛОТ» МАРКАЗИ

Собир Раҳимов туманига қарашли 269—болалар боғчасида «Камолот» маркази фаолият кўрсата бошлади. Боғча мудираси Маъмурахон Камолова билан қилган суҳбатимиз марказнинг дастури, мақсад ва вазифалари ҳақида бўлди.

— «Камолот» марказининг мақсади эзгулик йўлида хизмат қилишдир. Унга тўрт ёшдан бошлаб болаларни қабул қилишни режалаштирганмиз. Кичкинтойларнинг ёшига, таҳсил олиш даврига қараб дастурлар ишлаб чиқилган. Болажонларга таълим бўйича дастлабки тушунчалар бериш кўзда тутилган. Шунинг билан бир қаторда «Иқтисод, экология ва инсон» дастури ҳам бор бўлиб, унда болакайлар ўйин, махсус машғулотлар орқали иқтисодиёт, табиат муҳофазаси, саломатлик ва инсоннинг жамиятдаги тутган ўрни ҳақида дастлабки тушунчалар бериб борилади. Дастурда инглиз тили, компьютер сабоқлари, тафаккурни ривожлантирувчи турли ўйинларга ҳам кенг ўрин берилган.

Ишни аввало, ота-оналарни «Камолот» марказининг иш дастури билан таништиришдан бошладик. Шундан сўнг тарбияланувчилар орасидан 45 та иқтидорли болалар танланиб машғулотлар бошлаб юборилди.

Оқила РАИМОВА.

Маънавиятимиз фидойилари

ИШТИЁҚ

Озода чет тиллар университетини битирган. Санъатга қизиққанидан Ўзбекистон санъат музейининг миллий бўлимида илмий ходимлик вазифасида ишлаб келмоқда. Республика бўйлаб миллий маданиятимиз намуналарини тўплаш, уларни халққа етказиб, намойиш этиш, санъат ихлосмандларига тушунтириб боришда Озоданинг хизматлари ҳам бор. У камтар, меҳнаткаш, санъатга иштиёқи кучлилигидан, тарғибот ишларида иштирок этаётганидан ҳурматга сазовордир.

Музейнинг «Ўрта Осиё санъати бўлими»даги каштачилик, маточилик, миллий либослар турларини қадимий минтақалардан тўплаш, авайлаб сақлаш ишларида Озода тиним билмайди. Бу буюмлар сандиқ ва қутиларда сақланаётгани учун ҳаво тегиб, тез-тез назорат этилиб, шамоллатиб турилмаса ўз-ўзидан чириб, йўқ бўлиб кетиши ҳеч гап эмаслигини бошқалар қатори Озода ҳам тушунади. Асосан XIX-XX асрлар оралаlarидаги матоларнинг кўпи қўл дастгоҳларида халқ ҳунармандлари томонидан ўта усталик ва маҳорат билан тўқилган. Бу матолар чидамли нақшлари ҳозирги матоларимизга нисбатан чиройли ва нафислигидан ҳамон кишини ҳайратга солаётир. Каштачилик санъати турларида ҳам худди шу каби гўзалликни акс этиб туриши, таъмирталаб бўлиб қолмаслигида Озода Олимжонованинг хизматлари билиниб туради.

Унга санъат ва санъаткорлар омон бўлса бас. Уларни қадрлаш, кўнглини кўтариб туриш одати бор унда. Бу иши савобдан холи эмас, албатта. Санъат мухлислари ўзбек аёлларидан бири, чевар, каштачи, мусаввира Фазилат опа Сайдалиевани яхши билишади. Ўзбекистон халқ рассомининг ўнлаб каштада тиккан расмлари — «Алишер Навоий», «Ойбек», «Ғафур Ғулом», «Бобур» каби портретлари, «Ўзбек халқининг совғаси», «Ўзбекистон» ва бошқа асарлари бизга маълум. Шу ишлардан бир қанчаси музей хазинасида сақланади. Бу кашта тасвирлар халқ санъати илмий ходими Озода ихтиёрига топшириб қўйилгани учун уларни ҳам авайлаб сақламоқда. Шўро замонининг сўнгги йилларида каштачи-мусаввира Ф. Сайдалиеванинг асарларидан бири, музейда намойиш этилиб турилган «Алишер Навоий портрети» келишмовчиликлар сабаб халқ санъати бўлимидан олиб қўйилган эди. Мустақиллик шарофати билан «замонамизга хос эмас» деб қаралган миллий санъатларимиз қаторида мусаввира ишлари яна қўйиладиган бўлди. Халқ санъати бўлими бошлиғи Дилафруз Умарбекова, илмий котиба Юлдузхон Ёрмуҳаммедова, раҳбар Дамир Рўзибоевлар билан маслаҳатли иш олиб бораётган Озода ҳақиқат юзага чиқаётганидан мамнун.

Озоданинг нияти халқимиз меросини авайлаб сақлаш, миллий маданиятимиз равнақига имконияти борича муносиб, арзигулик ҳиссасини қўшишдир.

Маҳмуд РАМАЗОН ўғли,
санъатшунос.

«Тикаётган кийимларим орқасидан буюртмаларим кўпайиб кетса, теримга сиғмай суюниб кетаман», — дейди «Ўзбекистон темир йўллари» давлат ҳиссадорлик жамиятига қарашли модалар уйи чевари Замира Қаюмова. — «Ҳар не бўлганда ҳам ўзингга ишониб топширилган ишни ўз вақтида уддалаганга нима етсин». Ҳа, Замира ҳақ гапни айтди. Тайёрланаётган маҳсулот ҳар тарафлама пишиқ, пухта ва мустаҳкам, айни пайтда кўркам бўлса, киши баҳри-дили очилади. Сифат — энг олий ҳакамдир!

СУРАТДА: моҳир чевар Замира Қаюмова янги буюртмаларини маромига етказмоқда.

Усмон Усмонов олган сурат.

Қонун ҳимоясида

ФУҚАРОЛИК БУРЧИ

Давлатимизнинг ҳар бир фуқароси унинг мустақиллигини кўз қорачиғидай асраш, дахлсизлигини таъминлаш лозим эканлигини чуқур ҳис этиши керак. Зеро, юрт тинч бўлса, халқимиз осойишта яшаса барча ижтимоий, иқтисодий ислоҳотлар муваффақиятли давом этаверади. Республикамизнинг ёш фуқароларини юртимиз мустақиллигини ҳимоя қилиш, унинг сарҳадларини қўриқлаш руҳида тарбиялашга эътибор кучаймоқда. Мустақиллик бизга йигитларимизнинг бошқа юртларда эмас, балки Ватан олдидаги ўзларининг бурчларини жонажон Ўзбекистонда ўташларига имкон яратди.

Умумий ҳарбий мажбурият ва ҳарбий хизмат тўғрисидаги қонунларнинг ижроси Тошкент шаҳар прокуратурасининг доимий назоратидадир. Яқинда 1996 йил баҳорги чақириқ давомида «Умумий ҳарбий мажбурият ва ҳарбий хизмат тўғрисида» ва «Муқобил хизмат тўғрисида»ги қонунлар ижроси устидан олиб борилган прокурорлик назорати аҳволи текшириб чиқилди.

1996 йил баҳорги чақириқ давомида юқоридаги қонунлар ижросини назорат қилишда ҳам бир қатор тадбирлар ўтказилган. Туман прокурорлари томонидан 29 та текширув ўтказилган, натижалари бўйича бир неча қонун талабларини бузиш ҳоллари аниқланган. Ўзбекистон Республикаси прокуратурасининг кўрсатмалари, талаблари асосида бу соҳа назорати ташкиллаштирилган.

Умуман олганда, баҳорги чақирув уюшқоқлик билан ўтди. Шу билан бирга текширув давомида чақирув комиссиялари ва туман ҳокимликлари фаолиятида бу масалада камчилик ва нуқсонлар борлиги аниқланди.

Чақирувчиларнинг ҳисоби айрим мудофаа бўлимларида лозим тарзда олиб борилмаяпти. Бундай камчиликлар, айниқса, Мирзо Улуғбек, Чилонзор, Шайхонтоҳур, Собир Раҳимов туманларида кўплаб аниқланди. Ҳокимлик ва мудофаа бўлимлари томонидан маҳалла қўмиталарида, ўқув юртларида, ташкилотларда белгиланган қоидаларга зид равишда турли хил тижорат тузилмаларида, кичик бизнес корхоналарида, ошхоналарда, савдода, маиший хизмат кўрсатиш шохобчаларида, раҳбарлик мансабларида, моддий жавобгарлик билан боғлиқ лавозимларда фойдаланилмоқда. Бундай ҳоллар, жумладан Юнусобод, Акмал Икромов туманларида аниқланди.

Муқобил хизматни ўтаётганлар орасида мансабдорларнинг фарзандлари анчагина. Бундан ташқари, муқобил хизмат ўташ давомида, йигитларни қонунга зид равишда бошқа иш жойларига ўтказиш ҳолларига ҳам йўл қўйилмоқда.

1996 йил давомида ҳарбий мажбурият ва ҳарбий хизмат тўғрисидаги қонунларнинг бузилиши бўйича бир қатор ҳолатларда айбдорларга тегишли чоралар қўлланилди.

Юқоридаги ҳолатлар ҳарбий хизмат ҳақидаги қонунлар ижроси устидан прокурорлик назоратини янада кучайтиришни тақозо этади. Бу йўналишдаги хато-камчиликларга чек қўйиш ва назорат самарадорлигини ошириш, кузги ҳарбий чақирувда прокурорларнинг фаол қатнашиши масалалари шаҳар прокуратурасининг яқинда бўлиб ўтган кенгайтирилган ҳайъат мажлисида муҳокама қилиниб, қўшимча чора-тадбирлар белгиланди.

Тошкент шаҳар прокуратурасининг матбуот маркази.

Чақирувчилар масаласида: дастлабки рўйхатга олиш ҳоллари текширилмасдан келмоқда. Чақирув комиссиялари фаолиятидаги камчиликлар сабабли чақирилувчиларни шаҳар хизматга жўнатиш пунктидан турли сабабларга кўра қайтариб юбориш ҳолатлари рўй бермоқда. Туманларда «Муқобил хизмат тўғрисида»ги қонун, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарори билан тасдиқланган «Муқобил хизматни ташкиллаштириш ва ўташ тартиби ҳақида»ги Низом ва Мудофаа вазирининг буйруғи талаблари бузилиб келинмоқда. Чунончи, муқобил хизматга чақирилганлардан

Жамият, қонун, тартибот

Долзарб мавзуда

АДОЛАТ ТАРОЗУСИ

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг YI сессиясида Президентимиз Ислом Каримов «Ҳозирги босқичда демократик ислоҳотларни чуқурлаштиришнинг муҳим вазифалари» тўғрисида сўзлаган нутқида навқирон давлатимизда суд ислоҳотларини чуқурлаштириш, бутун одил судлов тизимини демократлаштириш ҳуқуқий давлатни мустаҳкамлашнинг яна бир муҳим йўналиши эканлигига катта эътибор қаратди. Мухбиримиз Тошкент шаҳар суди раисининг ўринбосари Жамшид Субхонқулов билан шу ҳақда суҳбатлашди.

— Жамшид Тўрақулович, сессияда инсон ҳуқуқлари ва эркинликларини ҳимоя қилишнинг самарали механизмини яратиш юзасидан муайян тадбирларни амалга ошириш ҳақида алоҳида тўхталиб ўтилди. Бу борада қандай чора-тадбирлар кўриляпти?

— Шаҳар суди барча аъзолари иштирокида сессия материаллари билан яқиндан танишиб чиқдик. Ўзимизга тегишли масалалар юзасидан аниқ тадбирларни белгилаб олдик.

Инсон ҳуқуқлари ва эркинликларини ҳимоя қилишнинг самарали механизмини яратиш масаласига келсак, бу иш ҳам давлат томонидан, ҳам ижтимоий тузилмалар фаолиятини кенгайтириш натижасида амалга оширилмоғи керак, деб ўйлайман. Қолаверса, фуқароларнинг қонуний ҳуқуқлари ва эркинликларини ҳимоя қилиш, судларнинг ва ҳуқуқ-тартиботни муҳофаза қилиш органларининг фаолиятида асосий мазмунга айланмоғи зарур. Суд жазоловчи органдан оддий одамларнинг ҳуқуқлари ва манфаатларини ҳимоя қилувчи органга айланиб, ўзининг учинчи ҳокимият вазифасини адо этмоғи даркор.

Президентимиз нутқида таъкидланганидек, афсуски, кундалик ҳаётда инсонни, фуқарони камситадиган мисоллар учрамоқда. Бу мансабдор шахсларга, ҳуқуқ-тартиботни муҳофаза қилиш органларига мурожаат қилинганда рўй бераётганлиги айниқса муроса қилиб бўлмайдиган ҳолдир. Инсон ҳуқуқлари ва эркинликларини ҳимоя қилиш масалаларида суд органлари ва энг аввало Конституциявий суд қатъият кўрсатиши лозим. Бу масалада республика қонун ҳужжатларини инсон ҳуқуқларига тааллуқли халқаро меъёрларга тўла мувофиқ ҳолга келтириш ҳам муҳим аҳамият касб этади. Бир сўз билан айтганда, инсон ҳуқуқлари ва эркинликларига риоя этилишини бошқариш ва назорат қилишнинг янги самарали механизмларини барпо этиш зарурати етилди. Ана шундагина фуқаролар мансабдор шахслардан ўз қонуний ҳақ-ҳуқуқларини қатъий талаб этадиган, ҳуқуқ-тартиботни муҳофаза қилиш органларига ўз ихтиёрлари билан мурожаат қиладиган, уларга тўлиқ ишонадиган бўладилар. Айни вақтда ҳар бир киши инсон эркинликлари — муайян бурч, мажбурият ва масъулият эканлигини ҳам чуқур ҳис этиши керак.

— Биз фуқароларимиз кўз ўнгларида рўй берган воқеа ва ҳодисалар ҳақида гувоҳлик беришдан бош тортишларини биламиз. Бу ҳаммаси прокуратура, тергов, суд органларининг уларни худа-беҳудага безовта қилаверишлари ёки чақирув қоғози билан ҳузурларига келган гувоҳни соатлаб, ҳатто кунлаб куттириб қўйишлари, ҳатто улардан маълумот олишаётганда асоссиз исканжага олишларининг оқибати эмасмикин?

— Фикрингизга тўла қўшиламан. Бундай мисолларни ҳаётдан жуда кўплаб келтириш мумкин. Менимча уларни бирма-бир шарҳлаб ўтиришга ҳожат бўлмаса керак.

— Сиз узоқ йиллар давомида судьялик лавозимларида ишлагансиз. Оғир суд жараёнларига раислик қилгансиз. Айтингчи, одил судловни амалга ошираётган вақтингизда сизга юқоридан бирон-бир кўрсатма ёки жазони енгиллатиш бўйича буйруқ берилган ҳоллар бўлганми? Бу хусусда гап борганда Президентимизнинг юқорида биз тилга олган сессиядаги нутқидан қуйидаги жумлаларни келтириш ўринли: «Ҳокимлар, судларни камситишга ҳар қандай усуллар билан уларга ўз таъсирини ўтказишга уринаётган ҳоллар ҳам маълум».

— Саволингиз анча қалтис. Албатта ҳар ким виждонига қараб иш юритади. Халқимизда «Беш қўл баробар эмас» деган нақл ҳам бежиз айтилмаган. Келинг, яхшиси саволингизга жавоб беришдан олдин судьялар қасамёдини бир эслаб қўяйлик. «Зиммамга юклатилган вазифаларни ҳалол ва виждонан бажаришга, одил судловни фақат қонунга бўйсунган ҳолда амалга оширишга, судьялик бурчим ва виждоним буюрганидек беғараз, одил, ҳаққоний бўлишга тантанали қасамёд қиламан».

Хоҳ ишонинг, хоҳ ишонманг, мен бутун фаолиятим давомида мана шу қасамёдга содиқ қолдим. Қолаверса бу борада биргина «пахта иши» бизга катта сабоқ бўлди. Аҳир юқоридан бўлган тазйиқлар туфайли озмунча бегуноҳ кишилар жазога маҳкум этилдиларми. Бу ноҳақликлар ҳаммамизнинг кўзимизни очмоғи зарур деб ўйлайман.

— Судьялар билан суҳбатлашсангиз улар дарҳол гапини одил судлов ва адолатли жазодан бошлашади. Лекин уларнинг ҳаммаси ҳам шунга риоя қилишадими?

— Бу ҳам ўз навбатида юқоридаги саволнинг давоми. Унга қисман жавоб бердим ҳам. Лекин биз судьялар ҳар бир жиноий ишни кўраётганимизда одил судловни амалга оширишимиз керак. Тўғри, баъзан аксинча ҳоллар ҳам учраб туради.

Ҳаётий мисолларга мурожаат қилайлик. 14 ёшли Бойматов Тошкент Отчопари бозорида бир бойлам сақич, бир бойлам сигарет (умумий баҳоси 130 сўм) ўғирлаб, жиноят содир этади. Чилонзор туман халқ суди Бойматовга нисбатан жазони тайинлашда ишга бир томонлама ёндошиб, уни беш йилга озодликдан маҳрум этиш ҳақида ҳукм чиқаради. Ишга Тошкент шаҳар судлов ҳайъати аъзолари аралашиб, Бойматовга нисбатан берилган жазони адолатсиз эканлигини исботлаб беришди. Бундай хулосага келиш учун биз боланинг ёшлигини, унинг отаси йўқлиги, онаси беш ёш бола билан қолганлиги ҳамда ўғирлик тасодиф орқали содир этилганини ҳисобга олдик. Шундай қилиб у қамоқ жазосидан озод этилди. Ёки аксинча бошқа бир мисол. Умар Нортиллаев номаълум шахсдан яширинча қирқма милтиқ ва ўқ-дори харид қилиб, уни таниши Умар Набихоновга устама нархда пуллаган. Бу жиноий ишни кўриб чиққан Собир Раҳимов туман халқ суди ҳар иккала жиноятчини олти ой муддатга қамоқ жазоси тайинлаш ҳақида ҳукм чиқариб, ўта енгил жазо берган. Тошкент шаҳар судлов ҳайъати суд ҳукмини нотўғри топиб, ишни қайта судга оширди. Натижада суд жиноятчиларни муносиб жазолади. Улардан бири тўрт йилга, иккинчиси уч йилга озодликдан маҳрум этилдилар.

— Жамшид Тўрақулович, дастлабки терговни нотўғри олиб бориш ҳолатлари ҳам учраб туради. Очиғини айтиш керакки, бунга лоқайдлик ёки ўртага таниш-билишчилик аралашуви сабаб бўлади. Бундай ҳолатларда иш қайта тергов учун юбориладими ёки бошқа жазо чораси ҳам мавжудми?

— Агар жиноят иштирокчилари тўла жавобгарликка тортилмай, четда қолиб кетган бўлса, ҳукм нотўғри квалификация қилинган тақдирда ёки судланувчининг ҳимоя ҳуқуқи бузилган бўлса, хуллас шунга ўхшаш сабабларга кўра тергов материаллари ҳам ёки туман судининг якуний хулосалари ҳам қайта тергов учун топширилади. Мана бир мисол. Б. Жалилов Ўзбекистон жиноят кодексининг 273-моддасининг учинчи қисми «А» ва «Д» бандлари билан айбдор топилиб, 14 йилга озодликдан маҳрум этилган. Лекин жиноятга бевосита дахлдор бўлган Зелинский, Пузиров, Бозоровлар жавобгарликка тортилмай қолиб кетишган. Иш материалларига қараганда Жалилов ва Пузировлар наркотик моддаларни Зелинскийнинг машинасида ташиганлар. Бозоров эса Жалиловдан 25 дона қоғозга ўралган наркотик моддани (умумий миқдори 79 грамм) хонасига яшириб қўйган. У қилмишига иқрор ҳам бўлган. Лекин Мирзо Улуғбек туман суди тўпланган далилларга етарли баҳо бермай ишни бир томонлама ҳал этган. Натижада бу жиноий иш қўшимча тергов ҳаракатлари олиб бориш учун юборилди.

— Олий Мажлис сессиясида халқ маслаҳатчилари тизимини ислоҳ қилиш ҳақида ҳам гап борди. Бу бежиз эмас албатта. Чунки демократия ривожланган кўпгина мамлакатларда ҳалол маслаҳатчиларнинг судлов жараёнидаги иштироки жуда фаол. Негадир бизда халқ маслаҳатчилари, зеро уларнинг ҳуқуқлари ҳужжатларда аниқ битиб қўйилган бўлсада, ўз вазифаларига расмиятчилик маъносида муносабатда бўлишади.

— Тўғри гап. Бизда асосий ишни судьялар ҳал этишади. Чунки суд жараёнида қатнашадиган ҳамма маслаҳатчилар ҳам вазиятга тўғри баҳо бера олади деб бўлмайди. Бунинг боиси шундаки, халқ маслаҳатчиларини корхона жамоаларининг ўзлари танлаб сайлашади. Уларнинг кўплари тажрибасиз, оддий ишчи ва хизматчилардан иборат бўлишади. Аслида суд жараёнида қатнашадиган маслаҳатчи катта ҳуқуққа эга. Назаримда биз бу борада чет эл тажрибасидан кўпроқ ўрганишимиз керакка ўхшайди. Менимча суд ишларини кўриб чиқиш учун одамлар ўртасида ҳурмат ва ишонч қозонган, обрўли, маърифатли фуқароларни фаолроқ жалб этиш мақсадга мувофиқдир.

— Суд жараёнида судья, давлат қораловчиси билан баробар ҳуқуққа эга бўлган ҳимоячиларга муносабатингизни билмоқчи эдик.

— Ҳимоячилар тизимининг мавқеи ва аҳамиятини ҳам кескин кўтариш керак. Улар биринчи навбатда судлов амалиётида конституциявий ва ҳуқуқий меъёрларга қатъий риоя этилишини таъминлашлари, ўз ҳимояларидаги фуқароларнинг ҳуқуқлари ва шаъни, қадр-қимматини ҳимоя қилишлари лозим. Зеро, Ўзбекистон Республикаси Жиноят процессуал кодексининг 49-моддасида ҳимоячиларнинг ҳуқуқ ва бурчлари тўла ўз аксини топган. Шунга кўра ҳимоячи гумон қилинувчининг, айбланувчининг, судланувчининг ҳуқуқ ва қонуний манфаатларини қонунда белгиланган тартибда ҳимоя қилишни амалга оширишга ҳамда уларга керакли юридик ёрдам кўрсатиш ваколатига эга бўлган шахс эканлигини унутмаслиги керак. Ҳимоячининг ишга иштирок этишига фуқарога айблов эълон қилинган вақтдан бошлаб, ёки у гумон қилинувчи деб эътироф этилганлиги тўғрисидаги қарор ёхуд ушланганлиги тўғрисидаги баённома эълон қилинган пайтдан бошлаб рухсат этилади.

— Охирги савол. У ҳам бўлса судьяларнинг бурчлари ва суд қарорларини ижро этиш хусусида. Яширмай айтишимиз мумкинки, айрим суд қарорлари узоқ муддатгача ижро этилмай қолиб кетаётган ҳоллар кўплаб учраб туради.

— Президентимиз Ислом Каримов Олий Мажлиснинг YI сессиясида қилган маърузасида бу масалага алоҳида тўхталиб ўтди. Шунга кўра суд қарорларини ижро этиш тизимини қайта ташкил этиш чора-тадбирларини ишлаб чиқиш ва амалга ошириш зарур. Эътироф этиш керакки, суд қарорлари узоқ вақтгача ижро этилмай қолаётган ҳолатлар мавжуд. Чунки бизда ҳар бир суд қарорининг сўзсиз бажарилишини таъминлашга имкон берадиган пухта механизм барпо этилганича йўқ.

Энди судьяларнинг бурчларига келсак. Улар зиммасига оқни-оққа, қорани-қорага ажратишдек муҳим масъулият юкланган. Шунинг учун ҳам ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар ичида фақат судьяларгагина судловни амалга оширишда давлат номидан қарор қабул қилиш ваколати берилган. Шундай экан, агар суд томонидан тўғри қарор қабул қилиниб, фуқаронинг бузилган ҳуқуқи тикланса, у жамиятда адолат, ҳақиқат борлигига ишонч ҳосил қилади. Аксинча, унинг ҳуқуқларини поймол қилувчи ноқонуний қарор қабул қилинган тақдирда эса у шу қарорни қабул қилган суддан ва ундан ташқари жамиятдан ҳам норози бўлади. Бу масъулиятли вазифанинг талаб даражасида бажарилиши эса кўп жиҳатдан судьяларнинг савиясига боғлиқ. Бу ерда гап судьянинг шахсига, дунёқарашига, ҳалол, поклигига бориб тақалмоқда.

Хулоса қилиб айтиш мумкинки, юртбошимиз қайд этганларидек мамлакатимизда халқнинг ҳаётий тажрибаларига, миллий ва маданий анъаналарига мос тушадиган, ҳақиқий демократия тамойиллари қарор топмоқда. Қонун устиворлиги тобора мустаҳкамланмоқда. Янги демократик мезонлар ҳаётимизга чуқурроқ кириб бормоқда. Инсон ҳақ-ҳуқуқлари ва эрки Конституция билан кафолат топмоқда.

Суҳбатдош Маҳмуд КОМИЛЖОНОВ.

Мустақил давлатимиз тараққиётининг ҳозирги босқичида демократик ислоҳотларни чуқурлаштиришда учинчи — суд ҳокимияти фаолиятини такомиллаштириш энг муҳим вазифалардан биридир. Шунинг учун ҳам Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Олий Мажлис VI сессиясида сўзлаган нутқида «Суд ислоҳотини чуқурлаштириш, ҳокимиятнинг учинчи, мустақил ва қарам бўлмаган тармоғи сифатида бутун одил судлов тизимини демократлаштириш — ҳуқуқий давлатни мустаҳкамлашнинг яна бир муҳим йўналишидир», деб таъкидлади.

Давлатимиз раҳбари суд жазоловчи органдан оддий одамларнинг ҳуқуқлари ва манфаатларини ҳимоя қилувчи органга айланиб, ҳақиқатан ҳам мустақил бўлиб қолиши лозимлигини уқтирдилар.

Қуйида ҳам учинчи ҳокимият — судни ислоҳ қилиш билан боғлиқ муаммолар хусусида сўз боради.

Сизнинг ҳимоячиларингиз

ЁҚЛОВЧИ, МАСЛАҲАТ БЕРУВЧИ

Адвокатлар олдида конституциявий ва ҳуқуқий меъёрларга қатъий риоя этилишини таъминлаш, ўз ҳимояларидаги фуқароларнинг ҳуқуқлари, шаъни ва қадр-қимматини муҳофаза этишдек ўта муҳим вазифа турибди. Халқ таъбири билан айтганда «оқловчи»га кўп нарса боғлиқ. Умуман олганда, изоҳли луғатда адвокатга судда айбдорни ёқловчи, ваколат бўйича томонлардан бирининг ҳақ-ҳуқуқларини ҳимоя қилувчи ёки ҳуқуқ масалалари бўйича маслаҳат берувчи ҳуқуқшунос, деб таъриф берилганлигини келтириш ўринлидир. Тергов ва суд ишлари адвокатлар томонидан ёзилган шикоятлар асосида бекор қилингани ҳақида кўплаб мисоллар келтириш мумкин. Тошкент шаҳар адвокатлар раёсатининг раиси, юридик фанлари номзоди Санжар Ёқубов билан суҳбатимиз ҳам ушбу идоранинг фаолияти, адвокатлар олдида турган ҳозирги вазифалар хусусида бўлди.

— Санжар Аҳмаджонович, Тошкент шаҳар адвокатлар раёсатининг иш фаолияти тўғрисида гапириб берсангиз.

— Ҳозир республикамизда 2 мингга яқин, шаҳримиз ҳудудида эса 550 та адвокат фаолият кўрсатмоқда. Шуни ачиниш билан таъкидлашим мумкинки, адвокатларимиз шу кунгача 1961 йил 30 майда қабул қилинган ҳамда 1980 йил 18 ноябрда таҳрир этилган Ўзбекистон ССР адвокатураси тўғрисидаги Низомга асосланиб иш юритиб келди. Бунда давр талабларидан ортда қолиш ва бошқа муаммолар кўп эди.

Шукрки, мустақиллик бизнинг соҳадаги ишларда ҳам туб бурилишлар ясади. Айниқса Олий Мажлисимизнинг VI сессиясида «Адвокатура тўғрисида»ги қонун лойиҳасининг биринчи ўқишда қабул қилиниши айни муддао бўлди. Ушбу лойиҳанинг ҳозирда халқ муҳокамасига қўйилгани, ўйлаймизки, келажакда унинг янада мукаммал бўлишига имкон туғдиради.

— Адвокатларимизнинг билим, малака, савиялари жаҳон талабларига жавоб берадими?

— Албатта, адвокатларимиз ўз вазифа ва бурчларини яхши биладилар. Уларнинг малака ва савиялари ҳам юқори даражада. Бироқ уларнинг мавқеини ошириш, жаҳон миқёси даражаларига чиқариш учун мукаммал қонун яратилиши лозим бўлади. Сабаби, ваколатсиз, қонун томонидан ҳимояланмаган адвокат бошига бирон-бир кулфат тушган фуқарони тўлиқ ҳимоя қила олмайди. Шунинг учун ҳам Президентимиз Ислом Каримов Олий Мажлис VI сессиясида бу ҳақда жон куйдириб, адвокатура тармоғи ишларини тубдан яхшилаш лозимлигини таъкидладилар.

Адвокатларимиз шу кунларда чет тилларини ва компьютер техникаларини ўрганишга катта эътибор қаратмоқдалар. Замон талабларидан келиб чиқиб, турли йўналишлар бўйича ҳуқуқий маслаҳатхоналар очдик ва очмоқдамиз. Ҳозирда республика Адвокатлар уюшмаси, пойтахт раёсати ҳамда раёсат қошида фаолият кўрсатаётган халқаро масалалар билан ишловчи бўлим томонидан ёш адвокатларнинг касб маҳоратларини ошириш, Президент фармонлари ва янги қабул қилинган қонунларни ўрганиш борасида кунлик, ҳафталик ва ойлик ўқув машғулотларини ўтказиш йўлга қўйилганлиги, АҚШ юристлари билан доимий алоқалар ўрнатилганлиги бу тармоқдаги эртанги ишларимиз янада яхши бўлишидан далолат беради.

Амалга ошираётган ишларимиз билан яқиндан танишган, ҳозирда Ўзбекистонда фаолият кўрсатаётган Америка ҳуқуқшунос ва адвокатларидан Михаил Мая, Виктор Аронау ва бошқалар фаолиятимизга яхши баҳо бердилар.

Шунингдек, АҚШ ҳуқуқшунослари иштирокида Тошкент шаҳрида адвокатларнинг ҳуқуқий саводхонлигини ошириш мақсадида семинарлар ўтказдик. Бу каби анжуманлар Самарқанд ва Наманган шаҳарларида ҳам бўлиб ўтди.

— «Адвокат» журналини чоп этишни ҳам назарда тутаётган экансизлар...

— Дарҳақиқат, эндиликда республика адвокатлари ўз нашрига эга бўлди. Янги «Адвокат» журнали ташкил этилди. Мен бу нашрнинг амалий-назарий, ҳуқуқий-ижтимоий, оммабоп журнал бўлиб қолишига ишонаман.

Айниқса ҳуқуқшунос Муҳаммадали Тоштемиров 1996 йил ичида «Қонун ҳимоясида» ва «Адвокат» журналларининг барча ҳужжатлари, низоми, таъсир шартномаларини ишлаб чиқиб, уларга асос солганлиги юртимизда иқтидорли ҳуқуқшуносларнинг оз эмаслигидан далолат беради.

— Адвокатурамизнинг келажаги ҳақида қандай фикрдасиз?

— Ҳуқуқий давлат қурилаётган демократик жамиятда инсон ҳақ-ҳуқуқлари ва уларнинг манфаатларини ҳимоя қилиш биринчи даражали иш экани барчага тушунарли. Шундай экан у ёки бу давлатда оддий фуқаролар ҳақ-ҳуқуқини ҳимоя қилувчи адвокатлар мавқеини кўтариш, уларга бериладиган имтиёзларни яхшилаш лозим бўлади.

Бозор иқтисодиётига ўтиш жараёнида ва шу кунлардаги барча юмушларни амалга оширишимизда адвокатларнинг етишмаслиги ва улар меҳнатининг қадри сезилмоқда. Юқорида айтиб ўтганимиздек, келгусида бундай камчиликларнинг барига барҳам берилади.

Адвокатлар сафида бир умр терговчи, прокурор, судья бўлиб ҳалол ишлаб, пенсияга чиқиб бу тармоқда фаолият кўрсатаётган, халқнинг назарига тушган инсонлар ҳам кўплаб топилади. Адвокатларимиз Ватанимизда амалга оширилаётган барча туб ислоҳотларда фаол иштирок этиш, фуқароларнинг ҳуқуқий онги ва маданиятини шакллантиришда, қонунлар ҳамда Президент фармонларини тарғиб ва ташвиқ қилишда жонбозлик қилишлари уларнинг шу кундаги долзарб вазифалари эканлигини яхши биладилар. Ўйлайманки, «Адвокатура тўғрисида»ги Қонун қабул қилинганидан сўнг ходимларимизнинг иши ҳам жаҳон талабларига мос бўлади.

Суҳбатдош Дилшод ИСМОИЛ.

Мирobod туман суди раисининг ўринбосари Шоғиёс Шораҳметов (чапдан ўнгга), туман суди раиси Козим Комилов, маслаҳатчи Баҳодир Йўлдошев ва судья Татьяна Боқиевалар навбатдаги иш юзасидан маслаҳатлашмоқдалар (юқоридаги сурат); шу туман суди залида фуқаролик жараёни кетмоқда.

Рустам Шарипов олган суратлар.

Ҳукм ва ижро

ЭНГ АСОСИЙСИ — АМАЛДА ТАЪМИНЛАНИШИ

Суд тизимида суд ижрочиларининг тутган ўрни каттадир. Зеро, суд қарорлари чиққандан сўнг уларнинг амалга оширилиши ижрочилар бўйнида. Аниқроқ қилиб айтадиган бўлсак, фуқаролик ишлари бўйича суднинг ҳал қилув қарорлари, ажримлари, жиноий ишлар бўйича суд ҳукмлари, ажримлари ва қарорларининг мулкий ундириш қисмлари, маъмурий-ҳуқуқбузарлик ишлари бўйича суд қарорларининг мулкий ҳамда жарима ундириш қисмлари, турар жойларни ўзбошимчалик билан эгаллаб олган ҳамда босиб тушиш хавфи бор уйлардан маъмурий тартибда чиқариш ҳақидаги прокурор қарори, ҳакамлар судларининг ҳал қилув қарорлари, етказилган моддий зарарни ундириш тўғрисидаги низолар билан шуғулланамиз.

Ҳозир бизнинг Яккасарой туман судида 6 та суд ижрочиси фаолият кўрсатяпти. Уларнинг ҳар бири ўзига бириктирилган ҳудуд бўйича иш юритади. Яъни, туман 6 та ижрочига бўлиб берилган ва улар суд томонидан чиқарилган қарорларнинг ижросини таъминлашади.

Кейинги пайтларда жавобгарлардан нафақа ундириш ишлари кўп бўляпти. Жорий йилнинг ўтган биринчи ярмида 697 та шундай ишнинг ижроси таъминланди. Бу ишнинг мураккаб томони шундаки, МДҲ давлатларига кўчиб кетган жавобгарлардан нафақа ундириб бериш ҳам бизнинг зиммамизда. Бунда 1993 йилда имзоланган Минск конвенциясига биноан иш юритамиз. Ҳамдўстлик давлатлари адлия вазирликлари ижрони таъминлашда бизга ёрдам беришмоқда. Яъни, кўчиб кетган жавобгарлардан нафақа ундириш мақсадида уларнинг ҳужжатлари бизнинг Адлия вазирлигимиз орқали тегишли ҳамдўстлик мамлакати Адлия вазирлигига жўнатилиб, ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш тўғрисида илтимос қиламиз.

Бу йилнинг ўтган ярмида туманимизда жарима ва давлат божи юзасидан 462 та, мол-мулкни мусодара этиш бўйича 79 та, турар жойдан чиқариш бўйича 29 та, меҳнат ҳақидаги ишлар бўйича 2 та, жами 1414 ижро ҳужжатлари бўйича ишладик. Ижро ишлари баъзан 9-10 кунгача ҳам давом этяпти.

Ҳа, давр жадаллашиб, ижтимоий-иқтисодий ислоҳотлар тобора кучайиб бормоқда. Бинобарин, 1993 йили чиққан ижрочиларнинг иш юритиши тўғрисидаги қўлланма ҳам бирмунча эскириб қолди. Унинг баъзи бандларига ўзгартишлар киритишнинг вақти келди. Масалан, қўлланмадаги нафақа ундириш тўғрисидаги банд ўзгартирилса айни муддао бўларди. Баъзилар «Мен ишламаяпман, охирги иш ҳақим бунча», деб айтмоқдалар. Ҳолбуки улар бозорда бинойидай тирикчилик ўтказяптилар. Ёки жавобгар ишдан бўшаб мардикор бозорига чиқиши мумкин. Бундай ҳолларда албатта уларнинг даромадларини назорат қилиб бўлмайди. Келгусида мана шундай ҳоллар ҳам ҳисобга олинса яхши бўларди.

Биз ижрочилар баъзан ишдан ташқари пайтларда ҳам фаолият кўрсатиб, жавобгар, нафақа, жарима тўловчиларни қабул қилиб, ижрони таъминлаш иши билан банд бўлсак-да суд қарорларининг ижросини ўз вақтида таъминлаяпмиз. Президентимиз Олий Мажлиснинг YI сессиясида айтиб ўтганларидек, суд қарорлари ижросини тартибга солиб турувчи қонун қабул қилишнинг пайти келди.

Бобур ҚОСИМОВ,
Яккасарой туман судининг катта ижрочиси.

КИМ ҲАҚ?

Туман суди қабулхонасидан репортаж

Жамиятда рўй бераётган турли хил жиноятлар дейсизми, фуқаролик ишлари дейсизми, ҳамма-ҳаммасини адолат тарозусида одилона тортиб, уни ижобий ҳал этиб, инсонлар осойишталигини, ҳақ-ҳуқуқларини таъминлаш суд идораларининг асосий вазифасидир. Ноҳақ жабрланган, турли низоларни бошидан ўтказган кишилар адолат излаб судга мурожаат қиладилар. Биз Мирзо Улуғбек туман суди қабулхонасида суд остонасига умид билан келган кишилар билан мулоқотда бўлганда, бунга яна бир карра ишонч ҳосил қилдик.

Ёши 50 ларни қоралаб қолган Тўхтасин ака турмуш ўртоғи Салимага нисбатан никоҳни бекор қилиш ҳақида даъво аризаси билан келибди. Албатта, ёшинг бир жойга борганда турмушнинг бузилиши бу ҳар бир инсон учун жуда фожиадир. Бироқ, киши бу ишга қатъий бел боғлабдими, демак сабаби ҳам жуда жиддий бўлиши керак. Шундай қилиб, Тўхтасин аканинг дардини тинглаймиз.

— 1980 йили Салима билан қонуний никоҳдан ўтдик. Бироқ бу иккаламизнинг иккинчи турмушимиз эди. Унинг 2 ёшли қизини ўз бағримга олдим. Ҳозир бу никоҳдан 15 ва 12 ёшли икки ўғлимиз бор. Аввал бошда яхши яшаб келдик. Лекин 1988 йилдан бошлаб оилавий муносабатларимиз ёмонлашди. Салима мени муттасил беҳурмат қиладиган, оғзидан боди кириб шоди чиқадиган, беҳуда жанжаллар чиқарадиган бўлиб қолди. Ҳатто 2-3 кунлаб йўқ бўлиб кетадиган, баъзан тунги соат 1-2 ларда маст ҳолда уйга келадиган одат чиқарди. Натижада 2 ўғлимга ўзим оталик ва оналик қиляпман. Шунча йил чидаб келсам-да, унинг қилиқларидан сабр косам тўлди. Ҳозир мажбуран 2 хонали уйда бирга яшаяпмиз. Мол-мулкка даъвоим йўқ.

— Болаларингизнинг тақдирини ўйладингизми?

— Болаларим мен билан қолишмоқчи, улар ҳам оналаридан безишган. Ҳар нима бўлганда ҳам оиламизни сақлаб қолиш мумкин эмас. Қарорим қатъий.

Биз Мирзо Улуғбек туман суди раисининг ўринбосари, ҳуқуқшунослик фанлари номзоди Тамара Тиллаевадан ушбу фуқаролик иши жараёни қандай амалга оширилишини шарҳлаб беришни илтимос қилдик.

— Шуни таъкидлаб ўтиш ўринлики, — дейди Тамара Аллабердиевна, — туман судларида энг кўп кўриладиган ишлар фуқаролик ишларидир. Юқоридаги никоҳни бекор қилиш тўғрисидаги иш ҳам шулар қаторига киради. Биз Хонйигитовнинг даъво аризасини суд сўровига қабул қилиб, жавобгарга ҳам даъво аризасининг нусхасини бериб, суд мажлисини бошлаймиз. Дастлаб томонларнинг ҳуқуқлари тушунтирилади. Жавобгардан нима сабабдан орадаги муносабатларнинг бузилганлиги сабаблари аниқланади. Бунда сабаблар, важлар мос келмаслиги, ҳатто даъвогар айбдор бўлиб чиқиши ҳам мумкин.

Умуман, судларнинг асосий вазифаси оилани сақлаб қолишдир. Шу сабабдан «Никоҳ ва оила» кодекси 44-моддасининг 2-қисмига биноан, ярашиш, иложи бўлса, оилани сақлаб қолиш учун 6 ой муддат берамиз. Сўнг томонлар ҳозир бўлиб, ярашиш учун қандай ҳаракатлар бўлгани аниқланади. Ҳаракатлар қилинмаган, томонларнинг мойиллиги бўлмаса никоҳ бекор қилинади. Бироқ, томонлар никоҳни давом эттирмасликни етарли асослар билан исботламасалар даъво аризаси рад қилинади. Буларнинг бари суд мажлисида иш кўрилаётган пайтда маълум бўлади.

— Болаларнинг тақдири қандай ҳал этилади?

— Боланинг ёши 10 дан юқори бўлса, унинг ким билан қолмоқчи эканлигини ўзидан сўраймиз. Бундан ташқари масаланинг ахлоқий томонларини ҳам ўйлаган ҳолда маҳалла қўмитаси, қўни-қўшнилар билан мулоқотда бўлиб, сўнг қарор чиқарамиз.

Шу маҳал қабулхонага Жанггоҳ кўчаси, 12-уйда истиқомат қилувчи Клара Содиқова кириб келди.

— Меросни қабул қилишнинг муддатини узайтириш масаласида келдим, — деди у. Ушбу иш билан ҳам танишамиз. Отаси вафотидан сўнг К. Содиқова уйни ўз номига расмийлаштириши керак экан. Бу иш дастлабки 6 ой ичида нотариал идораларда расмийлаштирилиши лозим эди. Бироқ, турмуш ўртоғининг иши хизмат сафарлари билан боғлиқ бўлганлиги сабабли улар 2,5 йил Россияда яшашган. Муддат ўтганлиги сабабли бу иш энди суд идораларида ҳал этилади.

— Биз ушбу ишнинг ҳам барча томонларини кўриб чиқамиз ва сабаблар узрли деб топилса беҳуда ўтган муддат тикланиб у ижобий ҳал этилади, — дейди Тамара Тиллаева. — Умуман, судларда фуқаролик ишлари жуда мураккаб ҳисобланади. Улар ортида кишилар тақдири ётиши, озгина адашилса тузатиб бўлмас натижалар келиб чиқиши сабабли, судьялар ўз устларида доимий ишлашлари даркордир. Кейинги пайтларда айниқса никоҳни бекор қилиш, уйга киритиш, уйдан чиқариш, мерос ҳуқуқи билан боғлиқ ишлар, мажбурий бўш юргани учун иш ҳақи ундириб бериш, олди-сотди шартномалари, ҳадя шартномаларини бекор қилиш низолари бўйича жуда кўп даъво ишлари кўриляпти. Аммо ачинарли томони, кишилар кўпинча ўз ҳуқуқларини билишмайди. Ҳимоячилар маслаҳатхоналарига боришмайди.

— Суд тизимининг мутасадди бир вакили сифатида сизни кўпроқ қандай масалалар ўйлантиряпти?

— Энг катта муаммолардан бири, бу кейинги пайтларда фирибгар, бировнинг ҳақидан қўрқмайдиган ноинсоф одамларнинг кўпайиб бораётганидир. Бировларнинг уйини ишонч қоғози орқали эгаллаб олишяпти. Айтайлик, бир одам иккинчи кишидан 5 минг АҚШ долларини 1 йил муддатга олди. Бундай пайтда нотариус идорасида гаров шартномаси расмийлаштирилиши керак. Айрим ҳолларда бундай қилинмаяпти. Қарз олган одам ишонч қоғози орқали уйни сотишга розилик беряпти. Пулни вақтида фоизлари билан тўлолмаса уй қўлдан кетди деяверинг. Улар кўчада қолиб кетадими, ҳеч кимнинг иши йўқ. Ҳолбуки, уйда болалар бўлиши мумкин. «Никоҳ ва оила» кодексининг 192-моддасига кўра шартномалар тузилаётганда васийлик ва ҳомийлик идораларининг розилиги бўлиши керак. Қарз шартномасини тузиш учун нотариусга келганларида ҳар бир туман халқ таълими бўлими қошида мавжуд бўлган васийлик ва ҳомийлик идораларининг вакиллари уй шароитини текширсин. Ана шунда кишиларнинг судда йиллаб юриши, болаларнинг сарсон бўлишига барҳам берилади.

Дилшод ИСРОИЛОВ.

Мустақиллик мевалари

ИЗЛАГАН НАРСАНИ ТОПАСИЗ

Шаҳримизда кўпдан-кўп янги савдо дўконлари қурилмоқда, ишга тушмоқда. Уларнинг орасида супермаркетларнинг сони ортиб бораётгани кишини қувонтиради. Куни кеча Чилонзор туманида яна бир супермаркет дўконининг иш бошлагани фикримизнинг далилидир.

Бундай савдо нуқталарининг афзаллиги нимада? Бу ерда харидор барча нарсани: бир парчагина дастрўмолдан тортиб плаш, пальтогача топиши мумкин. Озиқ-овқат маҳсулотларининг турларини санаб адо этолмайсиз. Янги ишга тушган супермаркетнинг яна бир афзаллиги бу ерда болаларбоп ҳамда парҳез маҳсулотлари билан савдо қилувчи алоҳида бўлим борлигидир. Маҳсулотлар эса ранг-баранг. Шакардан тортиб чойгача мавжуд.

Супермаркетнинг майдони 600 квадрат метрни ташкил этади. Барча бўлимлардаги маҳсулотлар шундоққина харидорнинг кўз олдида туради. Уларни яхшилаб кўриш, ҳатто қўл билан ушлаб, яхши-ёмонлигини, сифатини текшириш мумкин. Зарур бўлса сотувчилар сизга тўлиқ маълумот ҳам бериш имкониятига эга.

Дўконда 2000 номдаги саноат ва озиқ-овқат моллари борлигини айтиб ўтиш жоиздир. Уларнинг деярли барчаси Австрия, Германия, Голландия, Америка Қўшма Штатлари, Франция сингари ривожланган мамлакатлардаги номдор фирма ва корпорацияларнинг маҳсулотларидир.

Ушбу супермаркет ўзбек-америка-ирландия қўшма корхонаси ҳисобланган «Ардус»нинг саъйи ҳаракатлари билан очилди.

СУРАТДА: супермаркетда.
Рашид Галиев олган сурат.

СОТВОЛДИ

Ҳажвия

Сотволди деган мактабдош дўстимиз бўларди. Ҳар куни битта лақаб орттирарди.

Бир куни тоққа чиқдик. Мен билан Машраб велосипедда, Сотволди эшакда. Йўл-йўлакай велосипедни етаклаб кетишга тўғри келади-ю қайтишда маза-да. Бир мартаям педал босмай, ўқдай учиб кетасан. Бўрҳовузни олдига етганда уловларни қолдирадиган бўлдик. Лекин эшакни бойлайдиган жой йўқ.

— Давай сени валасапитингга бойлаймиз, — деди у.

— Судраб кетар.

— Ўлиптими судраб. Эшагим ювош.

— Бўпти, — дея розилик билдирдим мен.

Бўрҳовуз атрофларида исириқлар мўл бўлади. Жўғрофия ўқитувчимизнинг айтишича, бу жойлар қачонлардир денгиз бўлган экан. Шунинг учун чиғаноқлар ҳам кўп эди. Исириқ териб айланиб, ҳориб-чарчаб уловларимизнинг олдига қайтдик. Эшак хотиржам ўтлаб юрарди. Уларни кўриб танимиз яйраб кетди. Энди бу ёғи маза. Бир зумда қишлоққа етамиз. Сотволди эшагига қараб юрди. Эшак қулоғини тик қилиб унга қаради-ю нарига силжиди.

— Иш-ш! — деди Сотволди эҳтиёткорлик билан. Эшак юришни жадаллаштирди. Сотволди ҳам илдамлаб югурди. Эшак ҳам югурди. Исириқлар ҳам қолди. Биз эшакнинг ортидан югурдик.

— Эш-шак, эшакни тўхтат! — дея жонҳолатда қичқирдим мен. Шу пайт ведосипеднинг педали синиб кетди. Уни қўлимга олиб, ўқдай отилдим. Лекин қани энди эшакка етиб бўлса. Етган билан ҳам уни тўхтатишнинг иложи бўлмади. Қишлоққа қандай келганимизни билмадик. Эшак катта йўлга бурилиб секинлаганда велосипеднинг рамаси қолган эди холос.

Шундан кейин ҳам Сотволдини эшак деб атамай бўладими?

Бир куни кечаси қовун ўғирлагани бордик. Қоровул қовунларга сув тараб юрарди. Мен уйдан беш олтита ёнғоқ олиб келгандим. Уни иккига бўлиб, мағзига озгина бензин томиздириб ўт ёқиб, сувнинг бетига қўйиб юбордим. Зум ўтмай сувнинг юзида беш-олтита олов қалқиб борарди. Бир оздан сўнг Турсун чолнинг шарпаси ўчди.

Олдин пайкалга ўтириб қовунга тўйдик. Кейин қопга жойлаб йўлга тушдик.

Эрталаб мени отам уйғотди. Кўзимни очсам ҳовлида Турсун чол ўтирибди. Ёнида Сотволди.

Бошимни эгиб отамнинг олдига бордим.

— Алибой, буларинг мени қўрқитиб ўлдириб қўяёзди.

— Йўғ-э. Шу болалар-а?

— Ҳа-да. Қоронғуда қовунларга сув тараб юргандим. Не кўз билан кўрайки сувнинг бетида олов ёниб келяпти! Ҳа қўрқмайсана! Мана лабларимга учуқ тошиб кетди.

— Сен буни ўғлим қилганини қаердан билдинг? — сўради отам.

— Мана, ошнаси айтди. Еган қовун пўчоғидаги тишнинг изидан танидим. Қишлоқда Сотволдининг тишидақа бола йўқ. Тўғри уйига бордим. Айбини тан олди.

Шундан кейин ҳам уни сўйлоқ демай бўладими ахир.

Бир куни велосипед сўради. Одамнинг юзи иссиқ. Йўқ дея олмадим.

Адирободдан ун олиб келгани борган экан. Унни велосипедга ортиб келаётиб устига ўзиям ўтириб олибди. Тепадан ўқдай келаётган одам тўхтатишниям ўйлайдими ахир! Бизнинг Сотволди ўйламаган. Унни педалнинг устига ортволган. Тормоз босишнинг иложи йўқ. Ғоздай керилиб келаётган одам бирдан шошиб қолган. Ана-мана дегунча Ҳолмат Маҳсумнинг темир дарвозасига урилиб кетибди.

Махсумнинг ўғли югуриб чиқса акамлар ҳушидан кетиб ётганмиш. Сув — сепиб ўзига келтиришса:

— Мени қўйинглар, мен тамом бўлдим, валасапитга қаранглар, — дермиш.

Бир ой ётди белини ололмай. Иккига бўлиниб кетган велосипедни укаси уйига ташлаб кетди. Шундан кейин ҳам уни ҳўкиз, деб чақирмай бўладими, одамлар.

Абдураҳмон ЖЎРА.

Турфа олам

ПУГАЧЁВАНИНГ РЕСТОРАНИ

Буюк кишилар ўзларидан хотира асарлар, ажойиб иншоотлар қолдириш ҳаракатида бўлишади. Эстрада юлдузлари эса ўзларининг қора кунларига ҳеч бўлмаса қаҳвахона сотиб олишар экан. Эстрада юлдузи Алла Пугачёва ҳам бу удумдан четда қолмай «Англетерь» ресторанини сотиб олди. Бу клуб-ресторан Москванинг Лубянка кўчасида жойлашган. Шу давргача бу ресторан аъло сифатли европача таомлари ва аёллар билліярд турнири билан шуҳрат қозонган эди.

Энди янги раҳбарлар ресторандаги барча ходимларни алмаштиришди. Ишдан бўшатилганларнинг фикрича , бу клуб унчалик даромад келтирувчи манба эмас. Катта зал кўпинча мижозлар йўқлигидан бўш туради. 20 кишига мўлжалланган кичик залгина ресторанга даромад келтиради.

Алла Борисовнага умумий овқатланиш тармоғидан фойда олиш насиб этармикан, бу номаълум. Қизиқ, Алла Борисовна ресторан сотиб олиш учун қанча сарфлади экан? Лекин бу — тижорат сири. Ҳозир Москвада яхши кўнгилочар даргоҳлар 2 миллиондан 4 миллион долларгача баҳоланади.

Ҳеч қандай даромад келтирмайдиган нуқталарни эса ярим миллион долларга ҳам олса бўлади. Агар Пугачёвага ҳам шунча пулга Лубянкадаги ресторанни сотиб олиш насиб этган бўлса, бу унинг муваффақияти.

1930-1940 йиллар «Англетерь» ресторани биносида СССР ташқи ишлар вазирлиги жойлашган эди. Эрталаб министр Молотов, Сталин тезислари билан машғул бўлар, тушликка эса 1 қаватдаги ёпиқ ошхонага тушарди. Кейинчалик партия жонкуярлари иншоотнинг ўз-ўзини қоплай олмаслиги ҳақида ўйлаб қолишгач, соат 13 дан кейин ҳар бир москвалик бу ерда тушлик қилиш учун кириш мумкинлиги ҳақида кўрсатма чиқди. Ўша пайтдаёқ бу ерда 30 сўмга тушлик қилса бўларди.

Фарида ТОЖИБОЕВА тайёрлади.

Бош муҳаррир Эркин ЭРНАЗАРОВ

СЕРҚИРРА САНЪАТКОР

Ўзининг серқирра ижодий фаолияти, жарангдор овози билан миллий мусиқали театр ривожига салмоқли ҳисса қўшган иқтидорли актриса, Ўзбекистон халқ артисти Фароғат Раҳматованинг номи республикамиздаги барча санъат ихлосмандларига яхши таниш. Опа ўзининг деярли ярим асрга яқин ижодий фаолияти давомида Муқимий номидаги ўзбек давлат мусиқий театри саҳнасида жуда кўплаб эсда қоларли образлар яратди. Унинг ижросидаги «Нурхон» спектаклидаги Нурхон ва Кимё, «Олтин кўл»даги Сарви, «Ошиқ ғариб»даги Шоҳсанам, «Алпомиш» спектаклидаги Барчин, «Жон қизлар»даги Ойсулув каби кўплаб образлар ўзининг ҳаётийлиги, мусиқага бойлиги ва қиёмига етказилганлиги билан ҳозиргача мухлислар дили тўридан жой олган. Серқирра санъаткор севиб куйлаган «Дугоҳ», «Куйгай», «Диёримсан», «Ёринг унутма» каби қўшиқлар ҳам радиомиз фондидаги энг сара ижод намуналаридан саналади.

Ўзбекистон халқ артисти Фароғат Раҳматова таваллудининг 70 йиллигига бағишлаб Муқимий номидаги Ўзбек давлат мусиқий театрида ўтказилган кечада ҳам сўзга чиққан санъаткорлар, мухлислар томонидан саҳнамиз фидойиси фаолияти юқори баҳоланди. Фароғат аяни Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг масъул ходими О. Мусурмонова, республика Маданият ишлари вазирининг ўринбосари М. Абдуқундузов, санъатшунослик доктори М. Раҳмонов, Ҳамза ва Муқимий театри артистлари, М. Уйғур номидаги санъатшунослик институти ходимлари, Ўзбекистон халқ артисти Л. Саъдуллаевлар қизғин қутлашди.

Дамир ИСЛОМОВ.

Само сирлари

ҚУЁШНИНГ САЛОМАТЛИККА ТАЪСИРИ БОРМИ?

Маълумки, Қуёш осмонни тунда безайдиган миллиардлаб юлдузлардан бири бўлиб, катталиги ва ҳароратига кўра ўртача юлдуз ҳисобланади. Сайёрамиз бошқа юлдузларга нисбатан Қуёшга миллионлаб марта яқин бўлганлиги учун ҳам Қуёш бизга, юлдузлардан фарқли ўлароқ, каттагина бурчак остида кўринади. Ердан Қуёшгача масофа 150 миллион километрга яқин бўлиб, бу масофани нур атиги 8,5 дақиқада босиб ўтади, юлдузларнинг нурлари бизга етиб келгунча эса ўнлаб йиллар вақт керак бўлади. Ёруғлик тезлиги секундига 300 минг километрлигини эътиборга олсак, юлдузлар Қуёшдан жуда-жуда нарида ётишини тасаввур қилиш қийин бўлмайди.

Гарчи бир қарашда Қуёш сокин осмон жисмидек кўринсада аслида у йирик ва қувватли физик жараёнларни бошидан кечираётган юлдузлардан эканлиги ўтган асрнинг текширишларидаёқ маълум бўлди. Бу осмон жисмидаги фаол жараёнлардан бири ундаги доғлар бўлиб, биринчи марта 1609 йили италъян олими Галилео Галилей томонидан телескопда кузатилган. Қора доғларнинг катталиги бир неча мингдан бир неча юз минг километргача боради.

Қуёш доғларининг сони даврий равишда ўзгариб туради. Бу ҳодисани биринчи бўлиб ҳаваскор астроном, немис доришуноси Г. Швабе 30 йиллик астрономик кузатишлари натижасида топди. Унинг аниқлашича, доғлар сонининг ўзгариш даври 10 йилга тенг экан. Қуёш фаоллигининг даври деб юритиладиган бу даврни аниқ ҳисоблаш австриялик астроном Рудольф Вольфга насиб қилган. У бир неча ўн йил давомида Цюрихдаги шахсий обсерваториясида Қуёш доғларини кузатиб, улар сонининг ўртача ўзгариш даври 11,1 йил эканлигини аниқлади.

Қуёш фаоллигининг даврийлиги Ердаги талай ҳодисаларда ўз аксини топганда эди, шубҳасиз у бир гуруҳ Қуёш физикаси билан шуғулланувчи астрономларнинггина «сири» бўлиб қўя қоларди. Бироқ, гап шундаки, Қуёш фаоллигини белгиловчи бир неча қувватли физик жараёнлар ернинг ҳаво қатлами ва биосферасида ўз аксини топиб, кўпчилик эътиборини қозонди. 30-йилларда Узоқ Шарқда энцефалит касаллигининг чақнаши кузатилди. «Энцефалит» шифокорлар тилида миянинг шамоллаши маъносини англатади. Ўша даврда бу касаллик сайёрамизнинг турли жойларида кишини ҳайратга солувчи аниқ 10-11 йиллик давр билан қайтарилиб турди. Узоқ Шарқдан сўнг Россиянинг Омск вилоятида, яна 10 йил ўтгач, Ҳиндистон, Канада ва Малайзияда бу касалликнинг чақнаши кузатилди.

Энцефалитнинг даврийлигини аниқлашга доир барча уринишлар ижобий натижа беравермагач, бир гуруҳ олимлар А. Чижевскийнинг 1930 йилда нашр қилинган ва асоссиз қаттиқ танқид остига олинган «Қуёш фаолиятининг даврийлиги ва юқумли фалокатлар» китобига мурожаат қилишди. Қуёш фаоллигининг охирги йиллардаги фаолияти ва Узоқ Шарқда энцефалит билан касалланишнинг бир неча ўнлаб йиллар давомида қайтарилиши солиштирилганда, эпидемиологлар ҳайратдан оғиз жуфтлашга ҳоллари келмади. Чунки Қуёш фаоллиги касалланиш билан инкор қилиб бўлмаслик даражасида мос келарди. Шундай қилиб узоқ изланишлар ақл бовар қилмайдиган ҳодисани очди: энцефалит эпидемиясининг сабабчиси Қуёш бўлиб чиқди.

Б. Виноградов, Н. Калабухов ва К. Доровеевларнинг аниқлашича, юқумли касалликларни тарқатувчи микробларни ўзида ташувчи кемирувчи ҳайвонлар сонининг Қуёш фаоллиги даврийлигига мос камайиб ва кўпайиб туриши, бундай касалликлар пайдо бўлишининг Қуёш фаоллиги билан мос келишига сабаб бўлар экан. А. Чжевский вабо, қайтарма, тиф ва бўғма каби эпидемик касалликларни ўрганиб,кўп ҳолларда уларнинг бошланиши ва тугаши Қуёш фаоллигига мос келишини аниқлаган. Р. Богачёва ва В. Бойколар эса сўнгги бир неча ўн йиллик даврда полиомиелит касалликлари динамикасини Ўзбекистон ва Ригада ўрганиб, бу касалликнинг авжи Қуёш фаоллигига жуда мос келишини топдилар. Шунингдек, олимлар Қуёшдаги фаол ҳодисалар, айниқса, хромосфера чақнаши билан юрак-томир касалликлари орасида ҳам узвий боғланиш борлигини аниқладилар. В. Десятков, Н. Шульд, Б. Ривкин ва К. Новиковлар Санкт-Петербург, Свердловск, Томск ва Иваново-Франковск шаҳарларида Қуёш фаоллиги ва юрак-қон томир касалликлари орасидаги боғланишни бир неча ўн йиллик изланишлар асосида атрофлича ўрганиб, ижобий натижани қўлга киритдилар. Кейинги йиллар тадқиқотлари Қуёш фаолиятидаги ўзгаришлар қон айланиш тизимида ва руҳий касалликларда ҳам ўз аксини топишини маълум қилди.

Қуёшдаги фаол ҳодисалар кишининг асаб системасига таъсири борасида япон олими Шира Масамуронинг Япониянинг ўнта энг йирик шаҳрида ўтказган тажрибаси диққатга сазовордир. Олим ўз тажрибасини Қуёш фаоллиги ва кўча тасодифий ҳодисалари орасидаги боғланишни аниқлашдек антиқа масалага бағишлади. Тажриба натижаси бу ҳодисалар орасида кишини ҳайратга соладиган даражада кескин боғланиш борлигини маълум қилди.

Хўш, биздан қарийб 150 миллион километр жойлашган Қуёш сиртидаги фаол ҳодисалар қандай воситалар ёрдамида биологик сферада ўз аксини топади, деган табиий савол туғилади. Гап шундаки, Қуёшнинг доғли жойларида кузатиладиган портлашлардан ажраладиган қувват минглаб водород бомбасининг портлашидан ажраладиган қувватга тенг бўлиб, бу хил портлашлар пайтида миллионлаб тонна қуёш материяси юлдузлараро бўшлиққа секундига 500-1000 километргача тезлик билан улоқтирилади. Асосан корпускуляр зарраchалардан протонлар, ионлар, электронлар ва радиоактив нурлардан иборат бу оқим «Қуёш шамоли» дейилиб, кўп ҳолларда бу «тўфон» Ерни ҳам ўз ичига олади. Аниқланишича, бундай кучли оқим Ер магнит майдонини ўз исканжасига олиб, «магнит бўрони»ни вужудга келтиради. У эса ўз навбатида қон айланиш тизимига ва бош мия фаолиятини таъминловчи биотокларга салбий таъсир кўрсатади.

Қуёш фаолиятининг даврийлиги геофизик ҳодисаларда яна ҳам яққолроқ акс этади. И. Максимов ва унинг шогирдлари Шимолий Атлантика ва арктик денгизларнинг музлаш даражаси, океан сатҳининг ўзгариши, Гольфстримнинг пульцияси ҳамда Норвегия ва Баренц денгизларининг термик режими Қуёш фаолияти билан узвий боғланишда эканлигини аниқлашди. Шунингдек, олим кузатиш натижаларининг анализи асосида ер қутби ҳаракати ҳам 11 йиллик цикл билан қайтарилишини маълум қилди.

1959 йил 9 май туш пайтида Қуёшда кучли чақнаш кузатилди. 10 ва 12 майда ҳам чақнашлар қайтарилди. АҚШда қисқа тўлқинда ишлайдиган радио, телеграф ва телефон алоқалари анча муддатга ишдан чиқди. Яқинда Сатурн яқинидан ўтаётиб, у ҳақда Ерга қисқа тўлқинда ахборот юборган АҚШнинг «Пионер XI» космик аппарати сигналларининг анчагина қимматли қисми ҳам шу сабаб билан Ерга етиб кела олмади. Чунки сентябрь бошида Қуёшдаги кучли портлашлар ионосферанинг ионлашиш даражасини жуда орттириб юборган эди.

Бир қатор олимларнинг эътироф қилишларича, ер қимирлашларининг энг юқори қувватлари қуёш фаоллигининг энг юқори йилларига, энг паст қувватлари эса энг пастига тўғри келади. Ер қимирлашлар ва йирик вулқонларнинг «уйғониши», кўп ҳолларда Қуёш фаол бўлган йилларда кузатилганлиги маълум.

Шунингдек, иқлим шароитининг ва қурғоқчиликнинг даврийлиги ҳам Қуёш фаоллигининг маҳсули дейишга маълум даражада асос бўлувчи тадқиқотлар фанга маълум.

Бироқ шуни айтиш кераккi, табиатнинг бу ҳодисаларининг ўзгаришида ҳам Қуёш дирижёрлик қилади, дейишга асос бўлувчи далилларни ҳозирча етарли деб бўлмайди. Бунинг учун кенг масштабда ҳали анча тадқиқот ишларини бажариш талаб этилади.

Мамадмусо МАМАДАЗИМОВ,
физика-математика фанлари номзоди.

Жаҳон тиббиётидан

ОЁҒИМ СИНМАСИН ДЕСАНГ... ЧЕКМА

Агар кашанда одам оёғини синдириб қўйса, унинг жароҳати чекмайдиган кишиларникига нисбатан икки баробар кўп гипс қилиниш хавфи туғилади.

Американинг Техас штатида олиб борилган тадқиқотлар шуни кўрсатдики, чекадиган кишиларда синган суяклар чекмайдиганларникига нисбатан икки баробар секин битар экан. Бунда болдир суягининг 76 та синиши таққосланди. Чекмайдиганларда улар ўртача 146 кунда битиб кетди, чекувчиларда эса бу жараён 276 кунга чўзилди. Демак, тамаки ишқибозларида суяк тўқималари мўрт бўлиб, уларда синиш хавфи кўпроқ экан.

АВТОМОБИЛЬ ВА ДИАБЕТ

Япон олимлари қизиқарли бир қонуниятни аниқладилар.

Мамлакатда кейинги 20 йил ичида қайд қилинган диабет касаллигининг ўсиши автомобиллар сони ортиши билан баравар содир бўлган. Мунтазам равишда машинада юриш семизлик ривожланишига олиб келган. Бу ҳол диабетга мойилликни кучайтирибгина қолмай, хасталик кечишини ҳам оғирлаштирган. Ёнилғи танқислиги вақтида бу муаммо ўз ечимини топди: диабетга чалинган беморлар яёв юришга мажбур бўлган, шифохоналарга мурожаат қилишлар камайди.

САБЗИ ДОИМО ФОЙДАЛИМИ?

Чех тадқиқотчилари сабзига ортиқча ҳирс қўйишнинг ҳалокат эканини таъкидлашмоқда.

Ҳозирнинг ўзидаёқ бир неча сабзивандлик ҳоллари қайд қилинди. Бунинг устига назорат қилинган сабзисеварлар сабзавот тановул қилишдан воз кечганларида худди чекиш ташлангандаги аломатлар такрорланган — ўрганиб қолинган миқдордаги сабзини ейишга бўлган кучли интилиш, серзардалик, бош оғриғи ва ҳоказо. Бу ғайриоддий ҳолат биринчи навбатда шундай изоҳланадики, сабзи таркибидаги каротин ҳам танага худди никотин сингари таъсир қилади. Демак, сабзини оз миқдорда тановул қилишгина саломатликка фойда.

«01» хизмати огоҳлантиради

ЁНҒИНДАН САҚЛАНИНГ

Кейинги вақтларда Тошкент шаҳрида жойлашган соғлиқни сақлаш муассасаларида ёнғин чиқиш ҳоллари кузатилмоқда.

Фақатгина шу йилнинг 8 ойи ичида бундай муассасаларда 11 марта ёнғин содир бўлгани қайд қилинди. Кўрилган моддий зарар 48 минг 354 сўмни ташкил этди.

Мисолларга мурожаат қилайлик. 2 сентябрда Собир Раҳимов туманидаги Абдураҳмонов кўчасида жойлашган 1-шаҳар сил хасталиклари касалхонасидаги ёнғин бутун шаҳарда ўт ўчириш бўлимларини оёққа турғазди. Зудлик билан етиб келган ўт ўчириш ходимларининг тез, дадил ҳаракатлари туфайли касалхона хўжалик хонасидаги ёнғин қисқа вақтда бартараф қилинди, одамлар ҳаёти, касалхона биноси ва ускуналар сақлаб қолинди. Ўтказилган текширув ишларидан маълум бўлдики, касалхона хўжалик бекасининг электр анжомларидан фойдаланиш қоидаларини билмаслиги оқибатида шу ташвишли ҳол юз берган.

Бундай кўнгилсиз воқеалар «Ўзбеккишлоқмаш» ишлаб чиқариш бирлашмасига қарашли тиббий-санитария бўлими, 15-шаҳар касалхонаси, Шифокорлар малакасини ошириш институти, 2-марказий клиник касалхонаси, 1-болалар шифохонаси, «Тоштўқимачи» ҳиссадорлик жамиятига қарашли тиббий-санитария бўлими, болалар сил хасталиклари санаторийси, 4-шифохона, наркологик диспансер, 1-клиник касалхона ва «Шифокор» меҳмонхоналарида ҳам рўй берди.

Юқорида кўрсатилган соғлиқни сақлаш муассасаларининг бошлиқлари ёнғинга қарши тадбирлар, яъни хоналарни ёнғинга қарши автоматик ускуналар билан жиҳозлаш, иморат болахоналарини ёнғиндан сақлаш анжомлари билан таъминлаш, деразалардан темир панжараларни олиб ташлаш каби масалаларга жиддий ёндошмаяптилар.

Ҳа, соғлиқни сақлаш муассасалари раҳбарлари юқоридаги муаммоларни зудлик билан ҳал этишлари керак. Ёнғин лоқайдликни ёқтирмайди. Буни ҳеч ким унутмаслиги лозим.

Тўлаган АБДУЛЛАЕВ,
Тошкент шаҳар Ички ишлар бош бошқармаси Ёнғиндан сақлаш бошқармаси Давлат ёнғинни назорат қилиш бўлими назоратчиси, ички хизмат катта лейтенанти.

Вақтинча ишламаётган ва фаол иш қидираётган фуқаролар ва ёшлар диққатига!

Собир Раҳимов туман меҳнат биржаси навбатдаги «БЎШ ИШ ЎРИНЛАРИ ВА ВАКАНТ ЛАВОЗИМЛАРИ» ярмаркасини ўтказади

Тадбир шу йилнинг 10 октябрь куни соат 9.00 дан 14.00 гача давом этади

Қизиққанлар ўзларига мақбул бўлган касб-ҳунар эгаллашлари учун ўқув марказларига, янги иш ўринларига ҳамда билим юртларига йўлланма олишлари мумкин. Ҳуқуқий маслаҳатлардан ҳам баҳраманд бўладилар.

Ярмарка чорраҳадаги «ЭКЗЗЕКТ» фирмаси қаршисида ўтказилади.

28, 34, 64, 87, 114-автобуслар, 4, 20-троллейбусларнинг «ОРЗУ» ФАБРИКАСИ БЕКАТИ.

ТОШКЕНТ ШАҲАР МЕҲНАТ, АҲОЛИНИ ИШ БИЛАН ТАЪМИНЛАШ ВА ИЖТИМОИЙ ҲИМОЯ ҚИЛИШ БОШ БОШҚАРМАСИ

Design by Akrom

Бирлик даҳаси, Тақачи маҳалласидаги 4 хонали кв-ра

СОТИЛАДИ
Т. 47-93-87.

Вақтинча ишламаётган ва фаол иш қидираётган фуқаролар ва ёшлар диққатига!

Юнусобод туман меҳнат биржаси навбатдаги «БЎШ ИШ ЎРИНЛАРИ ВА ВАКАНТ ЛАВОЗИМЛАРИ» ярмаркасини ўтказади

Тадбир шу йилнинг 11 октябрь куни соат 9.00 дан 14.00 гача давом этади

Қизиққанлар ўзларига мақбул бўлган касб-ҳунар эгаллашлари учун ўқув марказларига, янги иш ўринларига ҳамда билим юртларига йўлланма олишлари мумкин. Ҳуқуқий маслаҳатлардан ҳам баҳраманд бўладилар.

Ярмарка «ОЛОЙ» деҳқон бозорининг Марказий павильонида ўтказилади.

9, 51, 60, 72, 93, 67, 92, 161, 115-автобуслар, 2, 16, 25, 28, 29-трамвайларнинг «ОЛОЙ» деҳқон бозори бекати.

ТОШКЕНТ ШАҲАР МЕҲНАТ, АҲОЛИНИ ИШ БИЛАН ТАЪМИНЛАШ ВА ИЖТИМОИЙ ҲИМОЯ ҚИЛИШ БОШ БОШҚАРМАСИ

Design by Akrom

Ўзбекистон Республикаси Президенти девони Ишлар бошқармаси молия шўъбаси мудири Б. Э. Рўзиқуловга отаси
Эшбой РЎЗИҚУЛОВнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Тошкент шаҳар электр тармоқлари корхонаси жамоаси корхона хизматчиси
Фахриддин САИДОВнинг
бевақт вафот этганлиги муносабати билан унинг оила аъзолари ва яқин қариндошларига чуқур таъзия изҳор этадилар.

Тошкент шаҳар Адлия бошқармаси 1-шаҳар нотариал идораси нотариус Муқаддам Пахритдиновна Абдуқодировага онаси
Тожихон ЗАЙНУТДИНОВАнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ
TOSHKENT OQSHOMI

Муассис: ТОШКЕНТ ШАҲАР ҲОКИМЛИГИ

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32

Телефонлар: хатлар — 33-29-70; эълонлар: 33-08-74. факс: (3712) 33-08-74

Душанба, чоршанба ва жума кунлари чиқади. Нашр кўрсаткичи 64690

Нашрни етказиб бериш масалалари бўйича турар жойлардаги почта бўлимларига ёки «Тошкент почтаси»га 33-74-05 телефонига мурожаат қилишингиз мумкин.

Рўйхатдан ўтиш тартиби: №10. ✤ Буюртма Г-0568. ✤ Ҳажми — 2 босма табоқ офсет усулида босилади. ✤ Қоғоз бичими А-2 «Шарқ» нашриёт матбаа-концерни босмахонаси. ✤ Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. ✤ Босмага топшириш вақти 11.30. ✤ Босишга топширилди: 11.30. 5.443 нусхада босилди. 1 2 3 4 5 6.